

Willem Tell

serie

verhalen uit vroeger tijden

oud

opnieuw aan Nederlands jeugd verteld

goud

door P. de Zeeuw J. Gzn.

18

WILLEM TELL

serie
oud
goud

- 1 *Don Quichotte*
- 2 *De hut van Oom Tom*
- 3 *Alleen op de wereld*
- 4 *Avonturen van Baron von Münchhausen*
- 5 *Gullivers Reizen*
- 6 *Reinaart de Vos*
- 7 *De reis van Marco Polo*
- 8 *Tijl Uilenspiegel*
- 9 *De avonturen van Pinokkio*
- 10 *Paul Kruger, de leeuw van Zuid-Afrika*
- 11 *Willem de Zwijger*
- 12 *Ben Hur*
- 13 *De overwintering op Nova Zembla*
- 14 *De vier Heemskinderen*
- 15 *Michiel Adriaanszoon de Ruyter*
- 16 *Robinson Crusoe*
- 17 *De Christenreis*
- 18 *Willem Tell*
- 19 *Legenden van Nederland*
- 20 *Robin Hood*
- 21 *Goud-eiland*
- 22 *De kleine Lord*
- 23 *Alice's avonturen in Wonderland*
- 24 *Vlaamse legenden*
- 25 *Jongensleven*
- 26 *De Vliegende Hollander*
- 27 *De avonturen van Tom Sawyer*
- 28 *De lotgevallen van een Garde d'Honneur*
- 29 *De lotgevallen van Pieter Simpel*
- 30 *Huckleberry Finn, de vriend v. Tom Sawyer*
- 31 *Ivanhoe*
- 32 *Siegfried, de Drakedoder*
- 33 *De kinderen van het woud*
- 34 *LIVINGSTONE de Zwerver*
- 35 *Michaël Strogoff*
- 36 *De zwarte tulp*
- 37 *20.000 mijlen onder zee*

leeftijd
ca. 13 jaar

WILLEM TELL

door P. de Zeeuw J.Gzn. | ill. van Joan Mac Neill | 5e druk

van Goor Zonen Den Haag

Druk: Gausz Dordi

INLEIDING

Door alle eeuwen heen heeft de figuur van Willem Tell, die zo meesterlijk de appel van het hoofd van zijn zoon schoot, de mensen geboeid.

Het is waar, men heeft eraan getwijfeld of Tell wel ooit heeft bestaan. Maar de Zwitsers willen daar niet van horen. Zij beschouwen Tell nog altijd als hun nationale held, als hun vrijheidsheld. En ze hebben daar gelijk in; er gaat grote bekoring uit van deze eerlijke, dappere Tell. Een bepaald boek over Tell bestaat niet; ieder kan de gegevens die over hem bekend zijn, op zijn eigen wijze vertellen.

Ik heb dat dus ook gedaan en ik hoop dat het verhaal boeiend genoeg zal zijn, om zijn plaats in de serie „Oud Goud” met ere in te nemen.

HOOFDSTUK 1

WILLEM TELL REDT ZIJN VRIEND

Willem Tell, een Zwitserse jager, keek eens naar de lucht en schudde toen zijn hoofd.

„Dat loopt mis,” mompelde hij. „We krijgen een hevige storm en ik mag me wel haasten, anders wil de veerman me niet meer over het meer zetten.”

Tell kwam uit het gebergte en was op weg naar huis, naar het dorpje Bürglen, dat aan de andere zijde van het Vierwoudstedenmeer lag. Daar stond zijn boerderij en daar woonde hij met Hedwig, zijn vrouw, en Walter en Willem, zijn beide jongens.

De storm die op til was, was de gevaarlijke „föhn”, die de golven van het meer huizehoog kan opstuwen en de rotsen kan doen breken.

Tell wist hoe gevaarlijk de föhn kon zijn en daarom haastte hij zich zoveel hij kon.

Ha, daar zag hij het meer al en het veerhuis van Siegfried, dat aan de oever stond. Nog even dit bergpad af en hij zou er zijn.

Maar wat was dat? Zag hij het goed?

Was de veerman bezig zijn boot op de wal te trekken?

Ja, werkelijk. Hup! Daar ging de boot.

Nu, de man had groot gelijk, vond Tell, maar het kwam hem slecht uit, dat de veerman zo'n haast had.

Kon hij nu nog niet even wachten; de storm was toch immers nog niet losgebroken? Wacht, hij zou hem eens even waarschuwen! Tell zette zijn handen als een trompet voor zijn mond en riep zo hard hij kon:

„Hola, wacht even, ik moet nog over!”

Nog eens en nog eens herhaalde hij deze roep en eindelijk scheen Siegfried hem te horen. Hij keek omhoog naar het pad, waarlangs Tell nu snel afdaalde.

„Zo, dat is Tell nog, zie ik,” mompelde hij. „Die wil zeker nog overgezet worden. Nu, maar hij is een knap man als hij mij in de boot krijgt. Kijk, de storm breekt al los. Ik moet om mijn vrouw en kinderen denken en ga geen waaghalzerij beginnen. Tell moet maar wachten.”

Op hetzelfde ogenblik kwam er uit het bos een man naar het veerhuis draven. Handenwringend liep hij op de veerman toe.

„Ik smeed je, Siegfried,” riep de man, „zet me over, zet me dadelijk over, anders zullen ze me grijpen en dan ben ik een kind des doods!”

„Wel kijk eens aan, Baumgarten, ben jij het, man? Ik had het zogauw niet in de gaten. Maar neem me niet kwalijk, ik ga met dit weer het water niet op. Kijk eens, de storm is al losgebroken!”
„Maar Siegfried, je móet me overzetten, je móet, man, anders ben ik verloren!”

„Wat is er toch aan de hand?” vroeg de veerman.

„Ik word achtervolgd door de mannen van Geszler, de landvoogd! Gauw, gauw een beetje of ik ben een verloren man!”

„Maar wat is er dan toch gebeurd? Ik denk dat je je bang maakt voor niets!”

„Zo, denk je dat! Nu, dan heb je het helemaal mis, Siegfried. Ik heb de onderlandvoogd Wolfenschiez met deze bijl doodgeslagen, omdat de schurk mijn vrouw wilde vermoorden. Daarom laat Geszler mij achtervolgen! Begrijp je het nu? Stil eens, ik hoor de ruiters al! Toe, gauw de boot in 't water en dan weg!”
Inderdaad hoorde men boven het geweld, dat de storm maakte, de doffe dreun van paardehoeven.

Maar al wist de veerman nu, dat Baumgarten werkelijk in doodsgevaar verkeerde, toch was hij niet te vermurwen.

„Ik blijf bij wat ik heb gezegd; ik ga met dit noodweer niet over het meer. We zouden vast en zeker verdrinken en daarvoor heb ik mijn vrouw en kinderen te lief!”

De veerman had schoon gelijk.

Men kon met dit weer niet op het water zijn. De golven spatten al hoog op en nog was de föhn bij lange na niet op zijn hevigst. „Als je me niet wilt overzetten, spring ik in 't meer!” dreigde Baumgarten. „Ik wil niet in de handen van die onmenschen vallen!” „Daarmee zou ik nog even wachten, Baumgarten!” zei nu opeens een forse stem.

Baumgarten en de veerman keken om. Achter hen stond Willem Tell, de jager uit Bürglen.

„Zeg, Siegfried, jij moet deze vrijboer overzetten, dat voel je toch zeker wel. Hij is een Zwitser, evenals jij en ik!”

„Dat is allemaal goed en wel, Tell, maar ik denk er niet aan. Moet je die onstuimige golven eens zien. 't Is gekkenwerk gewoonweg. Maar als jij meent dat Baumgarten toch overgezet moet worden, doe het dan zelf!”

„Meen je dat, Siegfried?”

„Jazeker meen ik dat, anders zou ik het niet zeggen. Ga gerust je gang!”

„Vooruit, Baumgarten!” beval Tell. „Pak aan, het is de hoogste tijd, daar heb je de kerels al!”

Met één slag van zijn bijl hakte Tell het touw door en met verende krachten werd de boot in het water geduwd.

Het volgende ogenblik zaten Baumgarten en Tell beiden in de boot en toen begon de worsteling met de elementen. Tell greep het roer en hij had al zijn krachten nodig om de heen en weer slingerende boot in zijn macht te houden.

Het was noodweer op het meer en Siegfried was er heilig van overtuigd dat de beide waaghalzen zouden verdrinken. Daar hij dit drama liever niet zag, ging hij zijn veerhuis binnen.

Maar nauwelijks was hij daar, of de ruiters kwamen bij het veer aan. Ze sprongen van hun paarden en de aanvoerder trapte de deur open.

„Zeg, veerman!” schreeuwde hij. „Waar is die kerel, die hier zo even aankwam?”

„Hij is met een vriend op het meer, heer. Hij wilde met alle geweld worden overgezet, maar daar heb ik voor bedankt!”

„Zo, brave jongen, en toen heb je hem je boot maar geleend, hè?”

„Nee heer, hij en zijn vriend hebben mijn boot weggenomen!”

„Dat lieg je, schurk!”

„Ik lieg niet, heer. Kijk maar hier, ze hebben het touw doorgesnakt; hier ligt het afgehakte eind.”

De hoofdman keek het meer over.

„Ik zie ze niet!” snauwde hij. „Je hebt hen zeker in het veerhuis verborgen?”

„Geen sprake van. Kijk, daar komt de boot juist achter een hoge golf vandaan!”

De mannen keken weer over het water. Werkelijk, daar werd de veerboot net hoog opgetild door een geweldige golf. De volgende minuut verdween hij weer in een diep waterdal.

„Dat is duivelswerk!” bromde de aanvoerder. „Maar de kerel zal ons toch niet ontkomen. Vooruit, mannen, spring in het zadel, dan rijden we om het meer heen en vangen hen aan de overzijde op!”

„Ik zou u aanraden hier te blijven, heer,” zei de veerman bescheiden. „Met dit noodweer is het levensgevaarlijk in de bergen. De föhn breekt bomen en rotsen en u loopt groot gevaar daardoor verpletterd te worden!”

„Jij speelt met die schurken onder één hoedje, dat hoor ik al,” bromde de aanvoerder. „Pas op, man! Als ik het aan Geszler vertel, ben jij de langste tijd veerman geweest!”

„Doe wat je niet laten kunt!” antwoordde Siegfried onverschillig. „Ik heb je gewaarschuwd!”

En meteen ging hij zijn veerhuis weer binnen.

De hoofdman sprong te paard, zijn mannen volgden zijn voorbeeld en weldra galoppeerde de troep de bergen in, die rondom het meer liggen.

„Dat brengen ze er niet levend af,” bromde de veerman, „maar ik heb ze in elk geval gewaarschuwd. Als ze omkomen, is het hun eigen schuld.”

Nauwelijks waren de ruiters verdwenen of Siegfried stapte weer naar buiten. Hij was dodelijk ongerust over Tell en Baumgarten. De storm loeide nog onverminderd voort en geweldige bliksemstralen flitsten door de lucht, gevolgd door hevige donderslagen. De veerman tuurde naar de overzijde van het meer. Eerst kon hij niets ontdekken, maar ten slotte kreeg hij de beide waaghalzen toch in de gaten.

„Ze zijn er!” riep hij plotseling uit. „Hoe is het mogelijk! Zo iets heb ik nog nooit gezien! 't Is niet te geloven, dat Tell er werkelijk in is geslaagd veilig over het meer te komen. Goed zo, Tell, je bent een flinke vent! Jij hebt tenminste zorg voor de boot van een ander.”

Hij zag met genoegen, dat Tell en Baumgarten de boot op de oever trokken en zich daarna verwijderden.

„Ziezo, we zijn er, Baumgarten!” zei Tell.

Het waren de eerste woorden, die hij sprak na deze vreselijke tocht over het meer.

Baumgarten was een en al dankbaarheid. Hij kon geen woorden genoeg vinden om Tell zijn dank te betuigen.

Maar Tell schudde zijn hoofd.

„Hou maar op met je dankbetuigingen, Koen,” zei hij tegen zijn vriend. „Bewaar die maar voor later!”

„Maar Tell, je hebt me het leven gered en daarvoor mag ik je toch wel bedanken?”

„Het leven gered? Dat denk je maar, Baumgarten. Kijk eens, het bloed van Wolfenschiez zit nog aan je bijl.”

„En wat zou dat?”

„Wel man, je bent nog lang niet veilig. Dacht jij soms, dat je met een gevaarlijke tocht over 't meer aan de greep van Geszler kunt

ontkomen? Denk dat maar niet. Hij zal je laten zoeken, overal, waar hij maar denkt dat je verblijf kunt houden.”

„Zouden de ruiters me dan nog kunnen inhalen, Tell?”

„De ruiters, die jou daarnet achterna hebben gezeten?”

„Ja, die bedoel ik.”

„Wees daar maar niet bang voor. Die lui krijgen hun portie, misschien zul je dat straks zelf zien.”

„Maar wat bedoel je dan toch eigenlijk, Willem?” vroeg Baumgarten ongeduldig.

„Wel, dat die ruiters daar in het gebergte allen om het leven zullen komen. 't Zijn Oostenrijkers en ze kennen de Zwitserse bergen niet. Ook weten ze niet, welke kracht onze föhn heeft. Daarover hoef je je dus geen zorg te maken. En zelf zul je een goede schuilplaats krijgen, daar zal ik wel voor zorgen. Maar als de wreedaard jou niet kan vinden, zal hij je vrouw en kinderen gevangen nemen. Geloof maar gerust dat die stakkers het niet best zullen hebben, als het hem gelukt hen in handen te krijgen.” Baumgarten bleef stijf van schrik staan.

„Maar Tell, mijn vrouw en kinderen hebben Wolfenschiez toch niet gedood, dat heb ik toch gedaan?”

„Zeker, dat heb jij gedaan en dat is maar goed ook. Iedere rechtgeaarde Zwitser zal je er dankbaar voor zijn. Maar die Geszler is zo'n wreedaard, dat hij je vrouw en kinderen zal laten martelen, om jou in handen te krijgen.”

„Als hij ze kwaad doet, geef ik me over!” riep Baumgarten met vuur.

„Dat zul je wel laten, beste jongen. Als jij je aan Geszler overgeeft, ben jij je leven kwijt. Nee, we kunnen jou nog veel te goed gebruiken. Maar je vrouw en kinderen krijgt hij ook niet, wees daarvoor maar niet bang. Daar zal Stauffacher wel voor zorgen.” Baumgarten moest eerlijk bekennen, dat hij niet wist wie Stauffacher was.

„Hij is een van de rijkste boeren,” vertelde Tell, „en een vrije

Zwitser. Hij haat de Oostenrijkse tirannie even fel als jij en ik en ik ben van plan je naar hem toe te brengen."

„Zou hij me willen verbergen?"

„Als hij hoort wat jij hebt gedaan, doet hij het vast en dan komt het met je vrouw en kinderen ook wel terecht."

Baumgarten leefde helemaal op bij deze mededeling. Hij had gebeefd van angst, toen Tell hem had gezegd, dat de landvoogd zich zou wreken op zijn vrouw en kinderen, maar nu zag hij de toekomst weer minder somber in.

Tell keek eens naar de lucht.

Het regende niet meer en ook het onweer was opgehouden.

„Ik denk dat de bui over is," meende Tell. „We moesten nu maar op stap gaan, Koen. Hoe eerder we bij Stauffacher zijn hoe beter. Daar komt nog bij, dat ik aardig naar huis begin te verlangen. Hedwig zal niet weten waar ik blijf. Voordat de storm losbrak, had ik al thuis kunnen zijn, en nu die föhn ertussen is gekomen, zal het goede mens vast denken dat ik verongelukt ben."

„Kom, kom, ze weet wel dat jij een ervaren jager bent, Willem."

„O ja, dat weet ze best. Ik heb al vaker in noodweer verkeerd en als God mij niet telkens had bewaard, zou ik allang om het leven zijn gekomen. Maar daarom kan je toch best een ongeluk overkomen?"

Ja, dat moest Koen zijn vriend toegeven.

„Als ik die Stauffacher maar wist te wonen, zou ik er wel alleen heen gaan, Tell. Dan kon jij nu regelrecht naar huis gaan."

„En mij in onrust over je laten zitten? Nee, nee, vriend, daar komt niets van in. Ik ben nu eenmaal begonnen met je in veiligheid te brengen, nu wil ik mijn werk ook afmaken."

„Nu, laten we dan maar gauw op stap gaan," meende Baumgarten, „zoveel te eerder ben jij thuis, Tell."

„Dat was ook mijn plan al. Vooruit, we gaan naar Stauffacher!"

HOOFDSTUK 2

BAUMGARTEN WORDT IN VEILIGHEID GEBRACHT

Beide mannen zetten er nu flink de pas in. Het was nog een hele tippel, eer ze bij Stauffacher zouden zijn en bovendien waren ze erg moe van hun worsteling met storm en water. Daarbij waren hun kleren erg nat, zodat een flinke mars veel van hun krachten zou vergen.

Maar ze waren beiden sterk en dapper; ze konden tegen een stootje en het bergen beklimmen waren ze wel gewoon.

De verschrikkelijke bui, die een poos geleden in alle hevigheid had gewoed, was nu voorbij en de zon brak weer door de wolken. Ze deed de sneeuw op de hoge bergtoppen smelten en riep de vogels uit hun schuilhoeken tevoorschijn.

Langs een smal bergpad gingen de beide mannen omhoog en veel gelegenheid om te praten was er niet.

Zo nu en dan konden ze enkele woorden wisselen en dan ging het over de tirannie, waaronder hun vaderland gebukt ging en over de zware vrijheidsstrijd, die vast en zeker zou komen.

Ze hadden al een heel eind gelopen, toen het pad breder werd. Tell bleef plotseling staan. Baumgarten hield nu ook stil, ofschoon hij niet wist waarom zijn vriend de pas had ingehouden.

„Wat is er, Tell?” vroeg hij gejaagd. „Dreigt er gevaar?”

„Kijk,” zei Tell en hij wees in een diep ravijn, „dat gevaar is tenminste voorbij, Baumgarten!”

Koen keek in de diepte.

„Ontzettend!” riep hij uit.

Daar beneden zagen ze een vreselijk toneel. De ruiters, die Baumgarten enkele uren tevoren hadden vervolgd, lagen daar allen met hun paarden in de diepte – verpletterd door rotsblokken.

„Dat heeft de föhn gedaan!” zei Tell kalm. „Ik wist wel dat de orkaan ons zou helpen.

Het was dwaas van die mannen om met zo'n storm de bergen in te rijden. 't Zijn Oostenrijkers, ze kennen de kracht van de föhn niet, zoals wij!"

„Wat doen ze ook hier!" bromde Baumgarten. „Als ze in hun land waren gebleven, zouden ze nu nog leven. Maar de dienst van de hertog en van zijn landvoogd heeft hun het leven gekost!" „'t Is verschrikkelijk!" zuchtte Tell. „Maar wij kunnen er niet om treuren, Koen. 't Zijn onze vijanden en van hen zullen we gelukkig geen last meer hebben."

De mannen bleven niet lang op die plek staan. Ze vergewisten zich ervan, dat niemand van de troep nog leefde. Toen ze dat zeker wisten, gingen ze verder.

„Wat zou je gedaan hebben, als je had gezien dat er nog een of meer van die mannen leefde, Tell?" vroeg Baumgarten, terwijl ze verder liepen.

„Wel, ik zou onmiddellijk naar beneden zijn geklauterd en hebben geprobeerd of ik ze kon redden."

„Maar het zijn onze vijanden!" zei Baumgarten met afschuw.

„Zeker, dat zijn ze, maar dat wil niet zeggen dat we hen moeten laten doodbloeden als ze zijn verongelukt! Dan is het christenplicht hen te helpen, Koen, en ik zou het zeker gedaan hebben ook!"

„Moet je ook maar kunnen," bromde Koen. „Ik denk dat ik het niet zou hebben gedaan!"

„Je bent ook niet voor de keus gesteld, Koen, wees daar maar blij om."

Zwijgend liepen de mannen verder. Eindelijk bleef Tell weer staan.

Hij wees in de verte in de richting van het dorpje Steiner.

„Zie je Steiner daar liggen, Koen?" vroeg Tell.

„Jazeker, ja, ik zie het heel duidelijk!"

„Welnu, kijk dan wat verder, dan zie je daar een huis dat helemaal alleen staat. Zie je het?"

„Dat grote huis daar?”

„Ja, juist, dat grote huis, dat is de woning van de oude Stauffacher.”

„’t Lijkt wel een kasteel, zo groot is het.”

„Ja, daar heeft het veel van weg en je gelooft toch zeker wel, dat daar een goede schuilplaats voor je te vinden zal zijn.”

„Als Stauffacher me wil verbergen.”

„Dat zal hij zeker doen, vooral als hij hoort om welke reden jij je schuil moet houden.”

„Heb ik dan zulk verdienstelijk werk verricht?”

„Zeker, je hebt je vaderland van een lelijke tiran verlost en dat noem ik een goed werk.”

Snel daalden de mannen nu van de berg af en naderden het dal, waarin het huis van de oude Stauffacher lag.

Weldra hadden ze het bereikt en werkelijk, het leek veel op een kasteel. Een dikke muur omringde het hele huis en in die muur bevond zich een stevige poort. Midden op de deur zat een zware, koperen ring, die Tell een paar maal hevig tegen de deur sloeg. Op dit geluid werd een klein luikje in de poort geopend en een oude man gluurde behoedzaam naar buiten.

„Goed volk?” vroeg hij, maar tegelijk zag hij wie daar voor de poort stond.

„Ha, ben jij het, jager,” riep hij vrolijk. „Een ogenblikje, hoor, ik zal de poort dadelijk opendoen.”

Hij schoof een paar stevige grendels weg en daarop stapten Tell en Baumgarten naar binnen.

„Is meneer Stauffacher thuis, Heinrich?” vroeg Tell aan de knecht.

„Zeker, hij is thuis en zoals altijd voor alle goede Zwitsers te spreken. Maar wat voor een kameraad heb je meegebracht, Willem?”

„Een heel goede Zwitser, Heinrich, ’t is Koenraad Baumgarten uit Natzberg.”

„Met die bijl heeft hij zeker wat meer gedaan dan hout hakken,”
zei Heinrich, terwijl hij lachend op het bebloede wapen van Koen
wees.

„Dat zou ik denken, jongen, daarmee heeft hij de tiran Wolfen-
schiez gedood!”

„Wat zeg je me daar, Tell, je liegt het toch zeker! Heeft hij die
bloedhond gedood?”

„Dat zeg ik je toch immers.”

„Zo, nu, dan is mijn dag al goed,” zei de knecht. „Ik ken je niet, vriend, maar ik wil je wel verzekeren, dat ik je m'n leven lang dankbaar zal blijven. Die Wolfenschiez heeft mijn drie jongens naar de mijnen in Oostenrijk gestuurd en daar zijn ze een ellendige dood gestorven. Mijn vrouw is van ellende ziek geworden en verleden jaar heb ik ook haar verloren. Voordat ze stierf, heeft ze me laten beloven, dat ik me niet op Wolfenschiez zou wreken. Ik heb haar dat beloofd en die belofte heb ik nooit gebroken, ofschoon het me wel eens moeite heeft gekost. En daar kom jij me nu vertellen, dat de bloedhond zijn loon al heeft ontvangen! Dat is meer dan ik had durven hopen.”

„Ik heb het in een opwelling van drift gedaan, Heinrich.”

„Zo, dat begrijp ik, maar je zult er toch wel een goede reden voor hebben gehad.”

„Zeker had ik er een goede reden voor. Ik zal je het verhaal vertellen.”

En toen vertelde Baumgarten de knecht, waarom hij Wolfenschiez had doodgeslagen.

„Hij heeft zijn verdiende loon gehad,” zei Heinrich, toen hij het verhaal had gehoord. „Maar nu zit jij natuurlijk in de knijp, ja, ja, dat begrijp ik best en nu kom je vragen of mijn baas jou wil verbergen. Reken maar gerust, dat hij dat zal doen, hoor. Maar je kunt er zeker van zijn, dat er bij Geszler wat zal zwaaien, nu je zijn rechterhand hebt doodgeslagen. Hij zal alles in het werk stellen om jou te pakken te krijgen, vriend, reken daar maar op. Daarom is het het beste, dat niemand je hier ziet, ik bedoel niemand van het dienstvolk. Och, wat ze niet weten, kunnen ze ook niet vertellen en je weet maar nooit. 't Zijn allemaal beste Zwitsers, maar of ze allen even flink zijn is een tweede. Daarom hou ik jou maar een poosje hier. Ja Tell, jij weet de weg, ga jij maar naar meneer Stauffacher, hij zit met zijn vrouw in de woonkamer. Straks, als het werkvolk naar bed is, zal ik Koen wel binnenbrengen. Nu kan hij mij een poosje gezelschap houden.”

Tell was intussen doorgelopen en werd door Stauffacher en zijn vrouw hartelijk verwelkomd. Het feit, dat Tell de schoonzoon was van zijn oude vriend Walter Fürst was voor de landedelman al reden genoeg om de jager hartelijk te ontvangen.

„Geertrui,” zei hij tegen z'n vrouw, „nu moet je toch eens een paar kroezen bier inschenken, dan kunnen Tell en ik eens drinken op de bevrijding van ons dierbaar vaderland!”

De vrouw haalde het gevraagde en Stauffacher zei, terwijl hij een flinke slok nam:

„Ik vrees dat we de poppen spoedig aan het dansen zullen hebben, Tell!”

„Vrécst u daarvoor, meneer Stauffacher?”

„Nee, nee, zo bedoel ik het niet; maar ik wil zeggen, dat alles erop wijst, dat we gauw openlijk tegen die Oostenrijkers in opstand zullen komen. Maar laten we daar nu niet verder over praten. Vertel jij eerst maar eens, wat je zo laat op de avond nog hier komt doen!”

„Ik kom je een onderduiker brengen, Koenraad Baumgarten. Heb je daar plaats voor?”

„Altijd! Ik heb er al drie; mij dunkt, dat daar nog wel een vierde bij kan. Maar zeg me eens: wat heeft die Koen op z'n geweten?” Toen vertelde Tell de geschiedenis van Wolfenschiez.

Stauffacher luisterde met grote belangstelling.

„Hoor je wat Willem daar vertelt, Geertrui?” vroeg hij aan zijn vrouw. „Die valse Wolfenschiez is dood; daar zal Heinrich ook plezier in hebben, geloof dat maar.”

„Ja, ik hoor het, Werner, maar ik vrees dat dat muisje een staartje zal hebben.”

„'t Heeft al een staartje, vrouw, want Tell wil Baumgarten hier verbergen.”

„Dat doe je toch zeker, Werner?”

„Ja natuurlijk, Geertrui, twijfel daar maar geen ogenblik aan, hoor.”

De beide mannen praatten nog een poosje, maar veel tijd gunde Tell zich niet meer.

„Ik moet nodig naar huis,” zei hij. „Het heeft geen zin meer hier nog langer te blijven. 't Is al laat in de avond en ik heb nog een lange weg af te leggen. Met Koenraad komt het dus in orde, Stauffacher?”

„Zo zeker als twee maal twee vier is!”

„Later hoor ik wel eens waar hij zit; 't is beter dat ik dat nu niet weet. Als ze me eens met hem hebben gezien en me komen vragen waar hij zit, kan ik naar waarheid getuigen, dat ik dat niet weet.”

Tell nam nu afscheid van de vriendelijke mensen en verliet het huis. Hij had Baumgarten niet meer gezien, want Heinrich had hem nog niet binnengebracht. Maar dat was helemaal niet erg; Koen was nu in goede handen, daarvan was Tell overtuigd. Geszler zou goed moeten zoeken om hem te vinden.

Opgewekt stapte de jager op huis aan.

Af en toe floot hij een deuntje, want hij was in een uitnemende stemming. Wolfenschiez dood, dat betekende dat Zwitserland een tiran minder had.

En de man die hem had gedood, was veilig voor de wraak. Het kon niet beter.

Ja, Tell zou zijn best doen de onderdrukker zoveel mogelijk de voet dwars te zetten. Wat dacht die Oostenrijker wel? Hij had toch zeker niets in Zwitserland te maken. Uri, Schweiz en Unterwalden, die om het Vierwoudstedenmeer gegroepeerd lagen, behoorden sinds eeuwen aan de Zwitsers en dat moest zo blijven als Tell er iets aan kon doen.

Tell dacht na over het avontuur van die middag. De tocht over het meer was verschrikkelijk geweest. Zijn leven en dat van Koen hadden aan een zijden draad gehangen. Maar gelukkig, God had hen bewaard en ze leefden allebei nog.

Maar Hedwig zou vast wel erg ongerust zijn.

De gedachte aan zijn vrouw deed de jager sneller lopen.

Het begon al nacht te worden; het goede mens zou er wel van overtuigd zijn dat hij in dit noodweer om het leven was gekomen.

Ach, ze was wel wat gewend. Ze was nu al een jaar of tien de vrouw van een jager en ze wist wel dat jagers nooit op tijd kunnen letten. Als je een gems achterna zit in de bergen, wat wist je dan van de tijd af.

Dagenlang was hij soms weg; dan zwierf hij hoog over de alpen, altijd maar verder, de vlugge gemzen achterna.

Ha, daar kwamen de huizen van Bürglen in zicht.

In het dorpje Bürglen stond de boerderij van Tell. Nu zou hij gauw thuis zijn. Ofschoon de jager van al zijn avonturen doodmoe was geworden, liep hij nu toch zo snel mogelijk.

Stel je voor dat Hedwig nog op was. Maar dat zou wel niet het geval zijn. Ze zou wel naar bed zijn gegaan.

Eindelijk had hij zijn woning bereikt. Voorzichtig deed hij de deur open en stapte het lage, ruime vertrek binnen. Het was er donker, alleen in de haard gloeide nog wat vuur, want het was een koude oktobernacht. En bij dat vuur zat Hedwig te knikkebollen.

Door het lawaai dat Tell maakte, werd ze wakker.

„Ben jij daar, Willem?” vroeg ze slaperig. „Nou, je bent erg laat hoor!”

„Ja, dat weet ik wel, Hedwig, maar ik heb vandaag zoveel beleefd. Denk je eens in, ik heb...”

„Heb je een gemsbok geschoten, Willem?”

„Nee, ik heb helemaal niets geschoten, je moet weten...”

„Jij moet weten dat al het vlees op is, we hebben geen kruimel meer!”

„Da's lelijker, Hedwig, dan zal ik morgenochtend dadelijk op jacht gaan, maar het was vandaag zo'n buitengewoon vreemde dag, ik zal je vertellen...”

„Nee Willem, je moet me niets vertellen, 't is middernacht en hoog tijd om te gaan slapen. Morgen kun je me al je avonturen wel eens vertellen. Vooruit, nu naar bed.”

Er hielp geen lieve moeder aan, Tell moest naar bed en hoewel hij popelde om zijn verhalen te vertellen, kreeg hij daarvoor geen kans. Hedwig luisterde eenvoudig niet. Ze zei heel hartelijk:

„Welterusten, Willem!” gaf haar man een zoen en daarmee was voor die dag de kous af.

Zodra de nacht was gevallen, slopen twee mannen het grote huis van Werner Stauffacher uit. Dat waren Werner zelf en Baumgarten.

„Waar breng je me heen?” had Koenraad gevraagd en Werner had geantwoord:

„Ik breng je naar het oude huis, dat ik vroeger bewoonde en dat in de bergen staat.”

„Maar dat is toch oud en vervallen. Zou ik daar wel veilig zijn, heer Stauffacher?” had Koenraad gevraagd.

Werner had gezegd:

„Dat zul je straks wel zien, wacht maar rustig af!”

Toen had Baumgarten niets meer durven vragen en vol vertrouwen was hij met Werner op stap gegaan, na eerst Geertrui, diens gastvrije vrouw, hartelijk te hebben bedankt.

Zo waren ze dan op weg naar de vroegere woning van Stauffacher.

Onderweg spraken ze geen woord. Werner had dit vooraf gezegd, want de Oostenrijkse spionnen zwierven overal rond en hun gesprek kon worden gehoord en de aandacht trekken. Dat moest voorkomen worden. Daarom was zwijgen de boodschap. Eindelijk bereikten ze het oude huis. Stauffacher stootte tegen de deur, die daarop als vanzelf openviel. Baumgarten vond het maar vreemd. Een schuilplaats, waarvan de deur niet eens op slot zat,

jeek hem niet erg veilig. Maar hij paste er wel voor op, daar een opmerking over te maken.

Ze stonden nu in de oude woonkamer. Koenraad keek eens naar boven en ontdekte dat het dak heel slecht was. Je kon het maanlicht er duidelijk doorheen zien schijnen.

„Wees maar niet bang,” fluisterde Werner, terwijl hij naar de schoorsteen scharrelde. „Hier zal ik je niet opbergen. Je komt op een heel veilig plekje.”

Al pratende had hij zijn vuurslag genomen en sloeg vuur. Toen stak hij een dikke kaars aan, die in een blaker op de schoorsteen stond.

„Volg me maar,” zei hij kort.

Ze verlieten het grote vertrek door een kleine deur en kwamen nu in een soort schapestal. Stauffacher liep door de stal naar een hoek waar wat hooi lag. Hij schoof het hooi met zijn voet weg, bukte zich, pakte een ring en deed een luik open.

„Voorzichtig,” zei hij, „we gaan hier drie treden af.”

„’t Lijkt wel een grafkelder,” zei Baumgarten, die een beetje bang werd.

„Zoveel te beter, dan vinden de vijanden je nooit.”

Zachtjes liet Werner het luik weer zakken, nadat ze beiden het trapje waren afgegaan. Ze stonden nu in een smalle gang. Werner liep voorop en Koenraad volgde.

„Nu gaan we m’n holwoning opzoeken,” zei hij. „Je moet weten dat dit huis tegen de berg is aangebouwd en dat die berg een heel groot hol bevat. ’t Lijkt wel een kerk van binnen, wat de grootte betreft. Er zijn daar enkele vertrekken, waar je kunt wonen, de rest dient als bergplaats. Vuur heb je niet nodig, want ’t is hier lekker warm, dat weet je wel. Alleen licht moet je hebben. Nu, er zijn kaarsen genoeg.”

„Moet ik hier alleen blijven?” vroeg Koen.

„Nee, nee, je hebt gezelschap. Arnold Melchtal woont er al en wie weet komen er straks nog meer vluchtelingen. Als ze je

vrouw en kinderen gaan vervolgen, zal ik die ook hier brengen.” Baumgarten knapte helemaal op van die mededeling. Het leek hem niets om alleen in zo’n hol te wonen. Maar Melchtal was goed gezelschap.

„Kijk,” zei Stauffacher, „hier heb je m’n voorraad. Al m’n gedorst koren laat ik hierheen brengen. Als ’t oorlog wordt en de oogst mislukt, zullen ze ons toch door de honger niet klein krijgen, daar hoop ik voor te zorgen.”

Baumgarten moest in stilte Werner bewonderen. Wat een goede vaderlander was hij toch!

„Kijk, hier woont Arnold Melchtal,” zei Werner, op een deur wijzend, „en hiernaast is jouw kamer. We zullen Arnold nu maar laten slapen. Hij mocht eens schrikken.”

Ze gingen een kamer binnen, waar Koen een tafel, een stoel en een bed zag staan. Verder stond er een kast, waarin zich wat keukengerei bevond.

„Hier zul je voorlopig moeten wonen,” zei Werner. „Morgen zal Arnold je wel verder inwijden in de geheimen van deze holwoning. Daar is je bed. Welterusten, ik moet nu nodig naar huis.”

Werner stak een kaars aan, die Baumgarten van licht moest voorzien. Toen ging hij, met de blaker in de hand, terug door de hollen en het oude huis en kwam zo weer in de buitenlucht.

HOOFDSTUK 3

„WAT IS DIE GESZLER TOCH VOOR EEN MAN, VADER?”

„Walter, 't is jouw beurt!” riep Willem. „Kijk goed uit, hoor, en schiet niet zo ver mis als ik daarnet deed.”

Walter spande zijn boog, richtte en trok af.

„Precies in het doel!” jubelde Willem. „Jongen, jongen, Walter, jij zult net zo'n goed jager worden als Vader, dat geloof ik vast.”

„Juich maar niet te hard, ventje,” zei Walter, „want het is de eerste keer pas dat ik het doel raak. Je weet toch zeker, dat Vader vanmorgen heeft gezegd dat we zes keer achter elkaar het doel moeten raken?”

„Dan kom ik nooit klaar vandaag, want ik heb mijn doel nog niet één keer geraakt!”

„Volhouden maar, Willem. Toen ik zo oud was als jij, kon ik er ook nog weinig van. Maar nu begin ik het een beetje te leren.”

„Pang!”

„Weer in het doel!” juichte Willem. „Dat is de tweede keer al.” Terwijl moeder Hedwig in huis haar werkzaamheden verrichtte, waren de jongens buiten aan het oefenen met pijl en boog.

Willem Tell wilde, dat zijn jongens later even goede boogschutters zouden zijn als hij was, maar om het zo ver te brengen, moesten ze zich elke dag flink oefenen. Daarom gaf hij hun 's morgens vóór hij op jacht ging een doel. Dat doel moesten ze zes maal achter elkaar raken. Was hun dit gelukt, dan waren ze voor die dag klaar en mochten ze wat anders gaan doen.

Maar meestal gingen ze toch weer schieten, want ze deden niets liever.

Tell was die morgen vroeg op pad gegaan. Hedwig had hem verteld dat er geen vlees meer in huis was en dat was toch al te gek. Als het even kon, moest hij vóór de middag een vette gemsbok proberen te schieten.

Hedwig had hem 's morgens weer geen kans gegeven om zijn avonturen te vertellen.

„Hoor eens, Willem,” had ze gezegd, „ik ben natuurlijk nieuwsgierig naar alles wat je gisteren hebt beleefd, maar ik wil er niets van horen, vóórdát er vlees op tafel is.”

Ziezo, toen wist Tell meteen waar hij aan toe was. Hij at zijn brood, vulde zijn koker met pijlen, nam zijn kruisboog en stapte de deur uit.

Maar vóór hij wegging, had hij toch eerst Walter en Willem nog bij zich geroepen en hun allebei een doel gegeven om op te schieten en zes maal achter elkaar te raken. Daarop was de jager de bergen ingestapt, op jacht.

Het liep nu al tegen de middag en nog steeds was Tell niet terug met de beloofde jachtbuit, zodat Hedwig alweer begon te twijfelen of Willem zijn belofte wel zou houden.

Misschien was hij opnieuw in een of ander avontuur betrokken en wie weet werd het wéér nacht, voordat hij thuiskwam.

Erg rustig was hij nooit geweest, maar de laatste tijd was het toch al heel erg met hem. Hij was bijna nooit meer thuis.

Dat is allemaal de schuld van die Geszler, had ze die morgen tegen de jongens lopen brommen, maar Walter en Willem hadden er niet veel van begrepen.

„Nu nog één keer, Walter,” zei Willem, „en dan ben jij voor vandaag weer schutterskoning.”

„En jij dan?”

„Ik haal het vandaag toch niet, dat heb ik je net ook al gezegd.”

Walter nam zijn boog en spande die, maar juist toen hij begon te richten, hoorde hij met ijzer beslagen schoenen ketsen op de harde rotsgrond. Hij keek op en met een schreeuw gooide hij zijn boog weg, vlak voor de voeten van de verbaasde Willem.

„Daar is Vader,” gilte hij. „Willem, kijk eens, Vader heeft een prachtige gemsbok op z'n schouder!”

De jongen holde weg, zijn vader tegemoet, weldra gevolgd door zijn broer.

„Vader, Vader!” riep hij. „Wat een prachtige bok hebt u daar! Wat zal Moeder blij zijn!”

„Dat wil ik best geloven, Walter, maar ik zal ook blij zijn als ik die knaap thuis heb. Het beest is zo zwaar als lood en ik kom ermee uit de buurt van Küßnacht sjouwen.”

„Maar nu bent u bijna thuis, Vader!”

„Gelukkig wel, het vrachtje begint me aardig te vervelen.”

Op het gegil van de jongens was Hedwig naar buiten gekomen. Ze dacht dat de jongens elkaar met een pijl hadden geraakt, maar nu zag ze de oorzaak van het lawaai. Terwijl ze lachend in de deuropening stond, legde de grote jager zijn jachtbuit eerbiedig aan haar voeten neer.

„Alsjeblieft, vrouw, je wilde vlees hebben en daar heb je een hapje! Is het zo genoeg?”

„Genoeg? Nou, maar dáár kunnen we een poosje mee vooruit, Willem. Maak maar dadelijk een stukje klaar, dan ga ik het onmiddellijk braden, en...”

„En luister je dan na het eten naar mijn verhaal?”

„Zeker, straks vertel je maar over je belevenissen, Willem. Ik zal luisteren zolang je wilt.”

Het werd een heerlijk maal.

De jongens smulden van het gebraden gemzevlees en Tell vertelde hoe hij die morgen had gejaagd.

Maar over het jagen op gemzen kun je niet blijven vertellen en zo begon Tell al spoedig over de avonturen, die hij de vorige dag had beleefd met zijn vriend Baumgarten.

„Ik ben blij dat ik er niets van heb geweten, Willem, want dan zou ik in doodsangst hebben gezeten,” zei Hedwig.

„Zulke dingen kun je ook nooit vooruit vertellen, vrouwtje. Je zit in moeilijkheden eer je het weet en jij zou toch zeker niet hebben gewild dat ik Koenraad aan zijn lot had overgelaten?”

„Als je dat had gedaan, Willem, zou ik je niet meer willen aankijken!”

„O zo, dat dacht ik ook en daarom heb ik hem geholpen, met het gevolg dat ik pas te middernacht thuiskwam. Maar dat was voor 't lieve vaderland. Als we Geszler maar eerst eens kwijt zijn, wordt alles wel beter.”

De twee jongens hadden, terwijl ze zaten te eten met grote aandacht naar Vaders verhalen geluisterd. Daarbij hadden ze telkens de naam van Geszler horen noemen en toen Tell klaar was met vertellen, vroeg Walter:

„Wat is die Geszler toch eigenlijk voor een man, Vader?”

„Dat is een tiran, Walter!”

„Hoor eens, Willem,” viel Hedwig hem in de rede, „daar schiet Walter niet veel mee op. Nu zul je weer moeten vertellen wat een

tiran is en zo blijf je aan de gang. Je moet de jongens eens precies vertellen hoe de vork in de steel zit en dan zonder geleerde woorden te gebruiken, anders begrijpen ze het nog niet.”

„Daar heb je gelijk in, vrouw. Nu jongens, kom dan maar mee, dan gaan we bij het vuur zitten, want 't is koud vandaag. Wacht, Walter, geef jij eerst nog eens een paar blokken hout aan; die leggen we er dan op. Ziezo, nu kan het vuurtje weer vooruit en wij gaan vertellen.

Kijk eens, jongens, dat zit zo! Zwitserland behoort vanouds onder de Duitse keizer. We leven nu in 1307. Welnu, in de vorige eeuw hadden we een keizer, die Rudolf van Habsburg heette. Het stamslot van de keizer van Habsburg lag op de Wülpelsberg aan de rechteroever van de Aar, dus in ons land, en dat was de reden zeker dat de Zwitsers zo goed met keizer Rudolf konden opschieten.

Deze keizer Rudolf veroverde in één van zijn vele oorlogen Oostenrijk. De keurvorsten vonden het goed dat hij dit land als een hertogdom aan zijn zoon Albrecht gaf. Maar die Albrecht was allesbehalve een goede jongen. Wreed was hij niet, maar wel erg trots. Hij vond het helemaal niet goed, dat zijn vader zoveel vriendschap bewees aan burgers, boeren, kooplui en slaven. Hij wilde hen wel niet mishandelen, maar helpen deed hij hen nog minder.

Zoals jullie wel weten, worden in Duitsland de keizers altijd gekozen door de keurvorsten. 't Is dus lang niet altijd zeker dat een zoon zijn vader opvolgt. Keizer Rudolf had wel graag gewild dat zijn zoon Albrecht hem opvolgde, maar de keurvorsten dachten daar anders over en benoemden na de dood van Rudolf Graaf Adolf van Nassau tot Rooms-Koning. Aan hem zwoeren de Zwitsers trouw.

Onze landschappen hier om het meer, Schweiz, Uri en Unterwalden stonden onder de Graaf van Habsburg. Maar jullie begrijpen wel dat zij, als zo'n graaf tegelijk ook Hertog van Oosten-

rijk werd, daardoor niet meteen een deel van Oostenrijk werden. Albrecht wil dat wel. Maar daar moeten wij niets van hebben. Toen Adolf van Nassau zes jaar had geregeerd, is hij met Albrecht in oorlog geraakt en in die oorlog is hij helaas gesneuveld. En toen is het Albrecht door allerlei vreemde streken gelukt, zelf keizer te worden.

En wat heeft hij toen met Zwitserland gedaan? Wel, hij deed net of ons land een deel van Oostenrijk was en hij zond twee landvoogden hier naartoe. De ene is Herman Geszler, een Oostenrijks ridder, en de ander is Bekringer van Landenberg, een edelman uit Thurgau. Zij moesten hier als voogden optreden. Schweiz en Uri kregen Geszler als voogd en Landenberg moet over Unterwalden regeren.

Die twee Oostenrijkse heren hebben natuurlijk Oostenrijkse soldaten meegebracht en de Zwitsers moeten voor die heren zorgen. En nu zal ik jullie eens vertellen wat er verleden jaar in Unterwalden is gebeurd.

Daar woonde Melchtal, een oude boer, die er warmpjes bij zat en door al zijn burens werd geacht. De landvoogd haatte de oude man, omdat hij zijn vrienden altijd voorhield dat ze de vrijheden van het land moesten handhaven.

Nu liep Arnold, de zoon van deze boer, eens een boete op. Hij moest vijf schellingen betalen, maar dat vond de landvoogd te weinig. Hij stuurde een knecht met het bevel het mooiste span ossen van boer Melchtal in beslag te nemen.

De oude boer wilde daarvan niets weten, maar de knecht zei, dat de landvoogd had gezegd dat die lummels van boeren zelf de ploeg wel konden trekken. Daarom wilden ze hem de ossen afnemen.

Maar de oude Melchtal, die volhield dat zijn zoon onschuldig was, verzette zich uit alle macht. De knecht zette door en was al bezig de ossen van stal te halen, toen Arnold er aankwam.

Hij maakte zich woedend, greep de ossezweep en sloeg de knecht

daarmee twee vingers stuk. Nijdig ging de knecht naar de landvoogd en diende een aanklacht tegen Arnold in.

De landvoogd stuurde soldaten om vader en zoon gevangen te nemen. Maar Arnold had hen niet afgewacht en was al ondergedoken. Alleen de oude man was thuis en hem namen de helden toen mee naar de burcht van de landvoogd.

Toen hij daar kwam, eiste de landvoogd, dat hij dadelijk zou zeggen waar zijn zoon zat. Maar dat wist de man niet, want Arnold had zijn vader natuurlijk niet verteld waar hij zich ging verschuilen.

En toen heeft die onmens de oude man beide ogen laten uitsteken...”

„Vader toch!” gilden de jongens. „Heeft die duivel dat durven doen?”

„Ja, ja, Walter, onthou dat maar goed, dat deed die tiran. Hij nam hem bovendien zijn ossen nog af en liet hem een flinke schadeloosstelling betalen, omdat hij de vingers van zijn knecht had stukgeslagen...”

„Maar moeten de Zwitsers dat dan allemaal maar dulden, Vader? Laten ze die Oostenrijkers toch het land uitjagen!”

„Dat heb ik ook al vaak gezegd, Walter, maar je begrijpt wel, dat daar heel wat voor komt kijken. De Oostenrijkse soldaten zijn goed gewapend en de Zwitsers niet.”

„U hebt toch uw boog. U kunt wel tien van die soldaten aan!”

„Misschien, maar wat begint één man tegen zoveel krijgsvolk?”

„Was ik maar groot, Vader, dan deed ik mee. Ik kan al heel goed schieten; vandaag heb ik... och, Vader, ik heb het doel niet zes maal geraakt.”

„Dat is wat moois, Walter. Wil jij soldaat worden en Zwitserland vrij vechten? Dan moet je toch eerst beter je best doen met je boog!”

„'t Was uw schuld!” kwam Willem tussenbeide.

„Wel nu nog mooier! Was het mijn schuld, Walter? Vertel op,

hoe is dat mogelijk? Ik was er op uit, om een lekkere gemsbok et schieten!”

„Ja Vader, maar net toen ik voor de derde maal het doel zou raken, zag ik u aankomen met die gemsbok op uw nek en toen was ik zo blij, dat ik mijn boog neergooide en u tegemoet holde.”

„O zo, zit de zaak zó in elkaar. Maar dan ben ik toch eigenlijk de boosdoener niet? Jij had eerst maar rustig je doel moeten raken en dan was er nog tijd genoeg geweest om mij tegemoet te komen.”

„Ja Vader, dat zal ik voortaan doen.”

„Mooi zo, en ik denk dat ik nu jouw vraag al aardig heb beantwoord, Walter, is het niet? Of wil je nog meer over die aardige Geszler horen?”

„O, alsjeblieft niet, Willem,” viel Hedwig hem in de rede. „Ik geloof dat de jongens genoeg hebben aan het verhaal dat je ze hebt verteld. Als jij nog meer van zulke griezelige dingen te vertellen hebt, dromen de jongens er nog van!”

„’t Is toch goed dat ze het weten, Moeder. Alle Zwitsers moeten het weten en ze moeten zich allen aaneensluiten en de tirannie verdrijven. Zwitserland moet vrij worden!”

„Dát ben ik met je eens, Willem, maar de jongens zijn daar voorlopig veel te jong voor. Ik zou zeggen, ga jij nu maar eerst de bok schoonmaken en in het zout zetten. De jongens kunnen je daar mooi bij helpen!”

„Best, vrouw. Kom jongens, ga je mee?”

Tell ging naar de schuur waar de gems lag en was weldra druk aan het werk, terwijl Walter en Willem meer toekeken dan hielpen. Maar door het schoonmaken van de gems vergaten ze toch voorlopig Geszler en zijn Oostenrijkers en dachten weer eens aan andere dingen.

Met Tell was het anders.

Zo onder het werk door, waren zijn gedachten steeds bij Baumgarten, bij Stauffacher en de anderen, die onder de verdrukking

van de Oostenrijkers te lijden hadden. En steeds zon hij op middelen om alle Zwitsers te verenigen...

„Ziezo jongens, de bok is klaar, alles netjes in het zout, nu gaan we naar Moeder om te zien of de pap al gaar is,” zei hij vrolijk, toen hij met zijn werk gereed was.

En daarop ging het drietal de grote kamer binnen om te zien of Moeder het avondeten klaar had.

HOOFDSTUK 4

WALTER FÜRST KRIJGT BEZOEK

Voor zijn huis zat de rijke, oude Werner Stauffacher te genieten van het mooie najaarsweer. In de verte zag hij een ruiter naderen. Toen deze wat dichterbij was gekomen, herkende Werner hem.

„Deksels, dat is landvoogd Geszler!” mompelde hij. „Laat ik de wijste maar zijn en hem eerbiedig groeten.”

Stauffacher was een rijk en aanzienlijk man, en door het ambt dat hij in het leger bekleedde, stond hij bijna op één lijn met een edelman. In elk geval was hij van betere afkomst dan Geszler, maar Geszler was nu eenmaal landvoogd en hij moest hem dus de verschuldigde eer bewijzen.

Daarom stond hij op en groette de landvoogd vriendelijk. Deze sloeg nauwelijks acht op de groet van de oude man, maar vroeg op norske toon:

„Zeg, boer, van wie is dit huis?”

Laat ik nu oppassen, dacht Stauffacher, want hij had best gemerkt dat Geszler die vraag niet met een goede bedoeling stelde.

En daarom gaf hij hem ten antwoord:

„Genadige heer, dit huis is, evenals al mijn goed, het eigendom van de koning, de opperheer van u en mij!”

Werner meende dat hij door dit antwoord de boosheid van de landvoogd zou kunnen afwenden, maar dat pakte anders uit.

„Zeg, boer,” zei de landvoogd bars, „ik regeer dit land in de plaats en in de naam des konings, mijn heer, en ik wil niet dat jullie boeren huizen bouwen, zonder dat ik er toestemming voor geef. En dan nog wel een huis van steen! Ik wil ook niet dat jullie boeren zo vrij leven, alsof je zelf de heren van het land bent. Ik zal je dat wel afleren!”

Daarop gaf hij zijn paard de sporen en reed verder.

Voor Stauffacher was de aardigheid eraf, buiten te zitten en van het mooie weer te genieten.

Hij begreep maar al te goed, dat Geszler een reden zocht om hem de voet dwars te zetten, daar hij wist dat Werner zijn invloed gebruikte om andere boeren op te zetten tegen de Oostenrijkse onderdrukkers.

Kort daarop ging hij naar binnen, waar zijn vrouw bezig was het eten klaar te maken.

„Scheelt er wat aan, Werner?” vroeg Geertrui, die algauw zag dat haar man iets dwarszat.

„Och, die ellendige Geszler was zoëven bij me,” zei Stauffacher, en toen vertelde hij zijn vrouw het gesprek dat de landvoogd met hem had gevoerd.

„Daar moet je je niet te veel van aantrekken, Werner. 't Helpt immers niets of je je kwaad maakt op die kerel; dóe wat, dat is beter!”

„En wat zou ik dan moeten doen, vrouw?”

Geertrui schoot in de lach.

„Moet je vrouw jou dat zeggen, Werner?”

„Jazeker, als jij denkt dat je het weet, moet je het zeggen!”

„Nu, goed, dan zal ik je vertellen wat je moet doen. Jij moet enkele vertrouwde vrienden opzoeken en in 't geheim met hen plannen beramen om de vijand te weerstaan en ons te bevrijden van de onderdrukker. Je moet beloven dat je elkaar zult bijstaan en zult beschermen en helpen.

Dat zal een rechtvaardig verbond zijn en daarom zal God het zegenen. Hij zal je helpen bij je strijd tegen de snode dwingelandij, als je van ganser harte tot Hem bidt en in Hem je vertrouwen stelt.”

Werner had met grote aandacht naar zijn vrouw geluisterd.

Hij moest toegeven dat er wat goeds in dat plan stak. Als hij dat voor elkaar kon krijgen, zou er misschien werkelijk een kans komen Zwitserland vrij te maken van de onderdrukker.

Stauffacher beloofde zijn vrouw, over haar idee te zullen nadenken.

„Maar dan moet je er niet te lang over nadenken, hoor, Werner,” vermaande Geertrui nog. „Want denk erom: de tijd gaat door!”

„Nee, natuurlijk niet, maar je zult toch moeten toegeven, dat ik eerst eens goed moet nadenken, met wie ik zo'n geheime afspraak zal maken. 't Is levensgevaarlijk, denk daarom!”

„Ja, ja, dat weet ik wel, maar ik zal je nog verder helpen. Begin maar eens met de oude Walter Fürst op te zoeken. Dat is een vriend van je en hij is door en door betrouwbaar.”

„Geen kwaad idee, Geertrui, maar ik moet er toch eerst nog een paar nachten over slapen.”

Dat deed hij ook werkelijk, maar...

Twee dagen na het gesprek met Geszler verscheen er een soldaat met een brief voor Werner Stauffacher.

In deze brief beval Geszler Stauffacher vóór de winter zijn groot, stenen huis te ontruimen en weer te gaan wonen in het oude houten huis, waarin hij vroeger had gewoond.

„Voor een Zwitserse boer is dat huis mooi genoeg!” zo eindigde de brief.

Toen Werner de brief aan Geertrui had voorgelezen, vroeg deze:

„En wat doe je nu, man?”

„Vandaag nog ga ik naar Uri. Ik wil eens horen, hoe de mensen er daar over denken. En dan wil ik met Walter Fürst een geheime afspraak maken, net zoals jij me hebt aangeraden, Geertrui.”

„Mooi zo, dat is tenminste iets. Nu ga je wat doen en je zult eens zien, Werner, hoeveel steun jullie zullen krijgen. De mensen zijn allemaal de tirannie moe; ze wachten alleen maar op iemand, die durft te beginnen.”

„Ja, ja, dat geloof ik ook; nu Geertrui, ik ga op stap en je zult wel zien, wanneer ik weer terugkom.”

Met die woorden had hij zijn huis verlaten.

Walter Fürst was erg verwonderd, toen hij de rijke Werner Stauffacher zijn woning zag binnenstappen.

Stauffacher vertelde aan Walter Fürst met welk doel hij naar Uri was gekomen en beide mannen moesten smakelijk lachen om het feit, dat het Geertrui was geweest, die deze zaak op gang had gebracht.

„Je hebt een flinke vrouw, Werner, dat moet ik zeggen,” zei Walter. „Ik vind het een goed idee van haar en ik ben het er helemaal mee eens.”

„Alles goed en wel, maar nu zijn we nog maar met z'n tweeën.

Wie moet de derde zijn?"

„Ik zou zeggen Arnold Melchtal. Als er één reden heeft kwaad te zijn op de Oostenrijkers, dan is hij het. Als ze zó je vader mishandelen, moet je wel hun gezworen vijand worden.”

„Maar kerel, Arnold is immers ondergedoken. Ik heb hem verborgen in mijn oude huis, je weet wel, dat huis met die berghollen erachter.”

„Zo, zit hij daar? Nu, maar ik zie hem heel vaak in Uri. Hij schijnt dus niet bang te zijn voor Geszler.”

„Toch is het heel gevaarlijk, maar ik ben het met je eens, we kunnen geen betere kerel nemen dan hem.”

„Dat is dan afgesproken. En wat denk je van mijn schoonzoon, Willem Tell?”

„'n Flinke kerel, maar hij is wat driftig. Daarom moeten we hem er voorlopig nog maar buiten houden. Eerst moeten wij met z'n drieën de zaak op poten hebben gezet. Vind je ook niet?”

„Uitstekend!”

De beide mannen kwamen nu overeen, dat Stauffacher de volgende dag Arnold in zijn schuilplaats zou opzoeken. Stemde hij toe, dan zouden ze drie dagen later 's nachts om twaalf uur op de eenzame Rütli-weide bij het Vierwoudstedenmeer bij elkaar komen. Daar konden ze dan ongehinderd de verdere plannen bespreken.

Nadat alles goed was afgesproken, ging Stauffacher naar huis terug.

Zoals Werner had beloofd, deed hij. Reeds de volgende dag ging hij naar zijn oude woning, die tegen de bergen stond, en daar zocht hij Arnold op in zijn schuilplaats.

Hij vertelde hem wat hij met Walter Fürst had afgesproken en Melchtal was dadelijk enthousiast.

„Eindelijk! Eindelijk zal er dan toch wat gebeuren, Stauffacher!” riep hij uit. „Ik ben je man, hoor! Je kunt elk ogenblik van de dag en van de nacht over me beschikken. Het kan me niet sche-

len of Geszler me zoekt. Hij zal er, hoop ik, spoedig achter komen, dat Arnold Melchtal nog springlevend is, al zit hij nu als een vos in z'n hol. Wanneer komen we bij elkaar om verder af te spreken?"

Werner vertelde hem nu, wat hij met Walter Fürst was overeengekomen en Arnold beloofde dat hij present zou zijn.

Ze zouden midden in de nacht van verschillende kanten naar de Rütli-weide komen en die samenkomst zou het begin zijn van de strijd om de vrijheid van Zwitserland.

Drie dagen later was het een pikdonkere nacht. De Rütli-weide lag daar heel eenzaam tussen de bergen en niemand zou het in z'n hoofd halen zich nu daarheen te begeven.

Toch bewogen zich omstreeks middernacht drie figuren over de weide. Als donkere schimmen dwaalden ze rond, totdat ze elkaar hadden gevonden.

„We zijn nergens veiliger dan in deze duisternis,” meende Stauffacher.

„Zeker, maar toch moeten we zacht spreken,” zei Walter Fürst. „Onthoud maar, dat we nooit voorzichtig genoeg kunnen zijn.” Toen ze dit alle drie met elkaar eens waren, begon Werner uit te leggen waartoe ze hier bijeen waren gekomen.

„Ons doel is, de Zwitsers bij elkaar te brengen om samen de vijand uit het land te verdrijven.

Om dat doel te bereiken, moeten wij eerst, ieder in zijn eigen omgeving, een aantal vertrouwde mannen trachten te vinden, die het met ons eens zijn. Hebben we die, dan zullen we met hen hier op de Rütli-weide een vergadering houden om onze plannen nader te bespreken. Samen zullen we trachten ons land van de Oostenrijkse heerschappij te bevrijden en de oude wetten en rechten van het land te herstellen.”

„Gaan jullie daarmee akkoord, mannen?” vroeg Werner Stauffacher.

„Volkomen!” zeiden de beide anderen.

„Alleen wil ik er nog aan toevoegen,” zei Walter Fürst, „dat we zoveel mogelijk alle geweld vermijden, geen bloed vergieten, niemands goed wegnemen en geen onrechtvaardigheid plegen!” Werner was het daarmee dadelijk eens, maar Arnold, die zijn oude vader niet kon vergeten, pruttelde nog wat tegen.

Maar ten slotte moest hij toch toegeven, dat het zo het beste was en daarop zwoeren de drie mannen elkaar trouw.

Zij beschouwden zich nu als de drie aanvoerders van de bond, die ze zouden gaan stichten. Als het nodig was, dat ze elkaar weer op de Rütli-weide ontmoetten, zouden ze dat elkaar door een afgesproken teken laten weten. De boodschap zou zijn:

„Morgennacht of over twee of drie nachten breekt er misschien een föhn los!”

Wanneer ze die boodschap kregen, wisten ze dat ze weer bij elkaar moesten komen.

Alles moest zo goed mogelijk geheim blijven, want de bedoeling was, dat de drie woudsteden tegelijk in opstand zouden komen. Geen van de drie landen en geen van de Eedgenoten mocht echter enige zaak van gewicht, die op hun doel betrekking had, afdoen of beginnen, zonder dat hij er vooraf de anderen over had geraadpleegd.

Dit was een verstandige maatregel, want slechts door de grootste eensgezindheid en eendracht zou het vermetele plan kunnen slagen. Daarvan waren ze alle drie overtuigd.

Nadat ze zo alles goed hadden afgesproken, verlieten ze in verschillende richtingen de eenzame Rütli-weide.

Toen Werner Stauffacher tegen de morgen thuiskwam, zei hij tegen zijn vrouw:

„Ziezo, Geertrui, jij hebt je zin hoor, er is nu tenminste wat gedaan.”

HOOFDSTUK 5

EEN NACHT OP DE RÜTLI-WEIDE

„Wat gaat u nu doen, Vader?” vroeg Walter op zekere avond verbaasd aan Tell, toen hij zag dat deze zijn boog over zijn schouders hing en zijn pijlkoker vulde.

„Wilt u midden in de nacht op de gemzejacht gaan? Maar dan schiet u er natuurlijk niet één!”

„Zeg Walter, mag jij je neus in Vaders zaken steken?” vermaande Hedwig. „Kleine jongens mogen niet alles vragen, dat weet je toch wel, is 't niet?”

„Ja Moeder, maar ik vind het zo gek. Welke jager gaat er nu 's nachts op de gemzejacht?”

„Daar heb je gelijk in, Walter,” zei Tell nu. „Geen verstandige jager gaat er 's nachts op jacht en omdat ik meen dat ik ook een verstandige jager ben, begrijp je wel dat ik vannacht niet op jacht ga.”

„Maar u neemt toch uw boog en pijlen mee. Waarom doet u dat dan?”

„Daar heeft de kleine jager die Walter Tell heet, niets mee te maken.”

Walter keek wel een beetje sip. Hij kon al zo best schieten en dat Vader hem nu tòch kleine jager noemde, beviel hem niet erg.

„Ik mag toch wel weten wat u gaat doen? Anders zegt u het altijd,” pruilde hij.

„Ja, en nu zeg ik het niet en ik zal je nog wat anders zeggen, Walter. Je mag zelfs tegen niemand vertellen dat ik vannacht op stap ben geweest, heb je dat begrepen?”

„Ja Vader!”

„Juist, dus houd je daaraan. 't Zou heel gevaarlijk voor me kunnen worden, als jij dit aan iemand, wie dan ook, vertelde!”

Dat klonk geheimzinnig genoeg om Walters nieuwsgierigheid

gaande te maken, maar als het voor Vader gevaarlijk was, zou hij er met niemand over spreken, dat nam hij zich voor.

Intussen begreep Tell wel, dat de jongen misschien die avond geen oog zou dichtdoen, als hij hem niets vertelde. Misschien zou hij dan allerlei fantasieën in z'n hoofd gaan halen en daarom wilde hij toch enigszins zijn nieuwsgierigheid bevredigen.

„'t Is niet zo geheimzinnig als je wel denkt, hoor, Walter,” zei Tell, om de jongen gerust te stellen. „Ik moet naar je grootvader, Walter Fürst, naar wie jij heet.”

„O, is het dat. Mag ik dan mee, Vader?”

„In geen geval. Er moet toch zeker een flinke schutter thuis blijven om voor Moeder en kleine Willem te zorgen,” zei Tell lachend. „Nu, en die schutter ben jij, Walter!”

Walter straalde.

Dat was wat anders dan zoëven, toen Vader hem een kleine jager had genoemd. Nu heette hij een schutter, alsjeblijft!

Hij was er nu helemaal mee verzoend, dat hij thuis moest blijven.

Dat Vader hem niet alles had verteld, kon hem ook niets meer schelen. Vader liet hem thuis om Moeder te beschermen!

Tell nam hartelijk afscheid van vrouw en kinderen.

„Zul je voorzichtig zijn, Willem?” vroeg Hedwig.

„Dat ben ik altijd, vrouw!”

„Ja, ja, dat weet ik wel, maar je bent ook heel driftig, vooral als het de zaken van je vaderland betreft. Ik ken jou best, Willem Tell, en daarom raad ik je nog eens aan: doe kalm aan en wees voorzichtig. Houd je maar aan Vader, dat is een bedaard en ervaren man!”

„Ik beloof het je, Hedwig; nu, ik moet gaan hoor, 't is de hoogste tijd!”

Met deze woorden liep Tell haastig weg. Hij moest inderdaad naar zijn schoonvader Walter Fürst, maar dat bezoek was niet het enige doel van zijn nachtelijke tocht en helemaal niet het voornaamste.

Samen met Fürst zou Tell naar de Rütli-weide trekken, waar de eerste bijeenkomst zou plaatshebben van de drie hoofdmannen met de dertig medewerkers, die ze hadden opgezocht.

Voorlopig bleef het plan van de opstand nog de zaak van de boeren en jagers. De Zwitserse edellieden waren wel op de hand van het volk, maar er was besloten deze er voorlopig nog buiten te houden. Door de koning en de landvoogden werden deze edelen spottend „de boerenadel” genoemd. Zij haatten hen, omdat ook de edelen goed hadden laten merken, dat zij de oude rechten en vrijheden van het land wilden handhaven tegen verdere dwingelandij van Oostenrijk.

Vrijheer Werner van Attingshausen was toen burgemeester van Uri. Hij stond aan het hoofd der edelen en was zeer rijk.

Maar Stauffacher, Fürst en Melchtal durfden hem voorlopig niet in hun verbond op te nemen. Als het nodig was, konden zij op hem rekenen, dat wisten zij en dat was voorlopig ook genoeg. Hij woonde op de sterke burcht Attingshausen, een half uur voorbij Altorf, op de linkeroever van de rivier de Reuss.

De bouwvallen van zijn kasteel staan er nu nog.

Een ander kasteel, niet ver van dat van Attingshausen verwijderd, behoorde aan de heer van Schweinsberg. Walter Fürst woonde juist tussen deze beide kastelen in.

Het was nu woensdag voor Sint-Maarten, 8 november 1309, en deze nacht was door de drie mannen uitgekozen om de grote vergadering op de Rütli-weide te houden.

Toen Willem Tell bij zijn schoonvader aankwam, waren de andere mannen van Uri daar reeds aanwezig.

„Je bent laat, Willem,” zei Walter. „We zitten al op je te wachten, want het is hoog tijd om te vertrekken. Wij hebben een moeilijke tocht voor de boeg en we zullen flink moeten doorstappen om op tijd de Rütli-weide te bereiken.”

Het was waar, de tocht die Walter Fürst met z'n vrienden moest maken, liep over gevaarlijke bergpaden, die vooral in het donker

moelijk begaanbaar waren. Ze hadden te Fluëlen wel in bootjes kunnen stappen en over het meer heen kunnen roeien, maar dit durfden zij niet, omdat daar in de buurt soldaten van de landvoogd waren gezien.

Ze moesten alles doen om hun zaak geheim te houden en daarom verkozen ze de moeilijke klauterpartij langs de bergpaden boven de gemakkelijke weg over het meer.

Toen ze eindelijk op de Rütli-weide aankwamen, waren de anderen daar al aanwezig.

Arnold Melchtal was over de Selisberg gekomen. Dat was wel een omweg, maar hij had beslist langs Unterwalden willen gaan om daar de zegen van zijn blinde vader te ontvangen, voor hij aan het grote werk van de bevrijding begon.

Werner Stauffacher was er op de gemakkelijkste manier gekomen nl. met een bootje over het meer.

Toen zij eindelijk allen bij elkaar waren, werd er eerst een groot houtvuur aangelegd.

Bij het schijnsel van dat vuur traden de drie aanvoerders naar voren. Zij zwoeren opnieuw een eed, dat zij de drie landen Uri, Schweiz en Unterwalden wilden bevrijden van het juk der Oostenrijkers en de eeuwenoude rechten en vrijheden wilden bewaren. Daarna traden de dertig anderen een voor een naar voren en legden eveneens de eed af.

Ook Willem Tell zwoer de eed en zijn stem trilde, toen hij de woorden uitsprak:

„Zo waarlijk helpe mij God almachtig!”

Nu volgde de bespreking van wat men in de toekomst zou doen om de vijand uit het land te verdrijven. Er werd wat heen en weer gepraat en toen vroeg Willem Tell het woord.

Allen luisterden, want Tell was, ofschoon een eenvoudig man, algemeen gezien om zijn grote bekwaamheid in het boogschieten. Ook wist men dat zijn vaderlandsliefde ongelooflijk groot was. Alleen, Tell was heel driftig, dat bleek ook nu.

„Het komt mij voor,” zo begon hij, „dat wij niet te lang moeten talmen. Met praten komen we geen steek verder en ondertussen worden wij steeds zwaarder onderdrukt en moet ons volk dagelijks meer lijden van de tirannen. Daarom stel ik de vergadering voor, zo gauw mogelijk de burchten van de landvoogden aan te vallen, hun vestingen af te breken en hen uit het land te verdrijven. We moeten daarmee geen dag langer wachten, maar zo gauw mogelijk de opstand stormenderhand beginnen! Dat is mijn voorstel en ik hoop dat jullie het met me eens zullen zijn.”

De mannen van Uri en Schweiz lieten een goedkeurend gemompel horen en velen riepen, dat ze het helemaal met Tell eens waren. Hoe eerder men de tirannen te lijf zou gaan, hoe beter.

Tell had er schik in en hij meende reeds dat hij het pleit had gewonnen.

Maar zo vlug ging dat niet, want de mannen van Unterwalden waren ertegen en Werner Stauffacher was hun woordvoerder. Hij zei, dat hij best kon begrijpen dat Tell en de anderen er dadelijk op in wilden slaan, maar dat ze toch vooraf de zaak van alle kanten moesten bekijken.

De mannen van Unterwalden wilden van een spoedige aanval niets weten, omdat in hun streek de sterkste kastelen lagen, namelijk de beide vestingen Sarnen en Rotsberg. Deze twee roofnesten zou men niet zo gemakkelijk kunnen overrompelen. Men zou ze dus moeten belegeren. Maar zo'n belegering zou tijd kosten en de landvoogden gelegenheid geven de koning te waarschuwen. Die zou dan stellig een sterke troepenmacht zenden.

„Zo'n onverhoedse aanval is o zo mooi en heeft veel aantrekkelijks,” besloot Werner, „maar wie z'n verstand gebruikt, begrijpt dadelijk dat dit plan moet mislukken.”

„Maar wat wilt u dan, heer Stauffacher?” vroeg Tell.

„Dat zal ik jullie zeggen. Ik wil een list gebruiken. Je weet dat het gebruikelijk is, dat de boeren op nieuwjaarsdag aan de landvoogd een geschenk gaan brengen op de burcht. Dat moet dit jaar weer gebeuren. Van die gelegenheid kunnen we gebruik maken om een groot aantal mannen binnen het kasteel te brengen. Die mannen kunnen dan de landvoogd en zijn soldaten overweldigen en het kasteel in bezit nemen. Dat moet met Sarnen en met Rotsberg tegelijk gebeuren.

Eerst moeten we ervoor zorgen, dat de drie woudsteden op diezelfde dag in opstand komen en zo kunnen we, als het plan slaagt, in één slag de vijand uit het land verdrijven. Wat zeg jij daarvan, Tell?”

„'t Is een mooi plan,” gaf Tell toe. „Alleen weten we niet of het zal slagen en ook duurt het mij nog rijkelijk lang.”

„Zes weken is niet zo bijzonder lang, en we zullen die nodig hebben om alles voor te bereiden. Hoe beter de voorbereiding is, hoe meer kans er is dat het plan slaagt, vergeet dat niet!”

Ook de anderen, die het eerst met Tell eens waren geweest, moesten toegeven dat het plan van Stauffacher goed in elkaar zat. Spoedig waren allen het nu eens en zo werd dit plan aanvaard. Er werd nog afgesproken, dat alle „Eedgenoten”, zoals zij zichzelf nu noemden, het diepste stilzwijgen zouden bewaren.

Ze zouden niet mopperen of klagen, als de landvoogden hun kwaad deden en niet de minste aanleiding geven, die hen in botsing kon brengen met de landvoogden.

Zwijgen, dat was van nu af aan het parool. En verder geduldig verdragen en lijden en wachten op de dag der wraak die zou komen. Als men zich hieraan hield, zou de vijand niets kwaads vermoeden.

Was de opstand eenmaal uitgebroken, dan zou men niemand doden of verwonden. De landvoogden met hun gezinnen zou men geen kwaad doen, hun goederen niet afnemen of vernielen, maar hen alleen zo gauw mogelijk het land uitzetten.

„En de ogen van de oude Melchtal dan?” riep Tell. „Moeten die niet gewroken worden?”

„Ik kan begrijpen, Tell, dat jij graag wraak zou nemen en dat is wel verdiend ook, daar gaat het niet over,” zei Stauffacher. „We moeten verder kijken dan onze neus lang is. Als wij hun kwaad doen of doden, zal de koning daarover terecht boos zijn en de Zwitsers ervan beschuldigen dat zij zijn dienaars hebben gedood. Dat zou hij ons dan nog wel eens kunnen inpeperen.”

Ja, dat moest Tell toegeven.

En zo werd daar op de Rütli-weide onder Gods vrije hemel het heilige verbond der vrijheid ingewijd. Boven de hoofden van de Eedgenoten koepelde zich de diepblauwe hemel, waaraan dui-

zenden sterren stonden te fonkelen en rondom hen verrezen de hoge bergen als muren, door Gods hand gebouwd.

Het was diep in de nacht, toen de Eedgenoten de plaats van de samenkomst verlieten.

Vóór het dag was, moesten allen weer zoveel mogelijk thuis zijn om geen argwaan te wekken. Zwijgen en afwachten, dat was van nu af aan het wachtwoord.

Het was de moeilijkste taak, die men Tell had kunnen opleggen. Hij vond het verschrikkelijk, dat hij nu zes weken lang moest aanzien, dat Geszler maar rustig voortging het volk te onderdrukken, zonder dat hij daartegen iets kon doen. Maar ja, het was nu eenmaal afgesproken en hij nam zich ook voor die afspraak te houden, al voelde hij best dat het haast onmogelijk voor hem was. Zijn bloed kookte, als hij weer van een streek van Geszler of Landenberg, de andere landvoogd, hoorde.

Zeker, hij zou zijn woord houden, dat nam hij zich vast voor, maar of hij het zou kunnen was een andere vraag.

HOOFDSTUK 6

GESZLER HAALT EEN LELIJKE STREEK UIT

Al enige tijd werd er gebouwd aan een nieuw kasteel voor Geszler. Het zou een soort vesting worden, sterk en onneembaar.

Te Bühl boven Altorf zou het geweldige bouwwerk verrijzen. Dat was in het kanton Uri. Geszler bezat daar geen vaste woning. Telkens wanneer hij in Uri moest zijn, hield hij verblijf in de toren van de heer van Winansberg. Maar dit begon hem ten slotte te vervelen en daarom had hij besloten een sterke burcht te laten bouwen.

Hij deed dit om twee redenen. In de eerste plaats wilde hij in Uri een huis hebben waar hij rustig en veilig zou kunnen wonen en vervolgens gaf de bouw van dit kasteel hem een welkome gelegenheid, de Zwitsers eens goed te laten voelen dat ze geen vrij volk meer waren.

De edelen zagen het met misnoegen aan, dat Geszler een burcht liet bouwen zó sterk als er geen enkele in Uri stond.

Het landvolk was over deze bouw nog minder te spreken.

Want de gewone mensen werden gedwongen om zonder betaling te werken aan de bouw van deze vesting. Werken moesten ze, zo hard ze konden, en nooit kregen ze een cent uitbetaald.

Er moesten bomen worden gerooid en verwerkt tot planken en balken; er moesten stenen worden vervoerd en steeds maar door werden de mensen voortgezweept. Het was of de slavernij van de Israëlieten in Egypte weer was teruggekeerd.

Geszler zag dat zij het allemaal met grote tegenzin deden. Hij zag die strakke, verbeterde gezichten wel en het maakte hem woedend. Ik zal ze wel krijgen, dacht hij. Murw zal ik ze maken, gedwee en onderdanig, zó gedwee, dat ik ze straks om mijn vinger zal kunnen winden.

Hij peinsde over een middel, hen in hun vaderlandsliefde te tref-

fen, een middel, dat hem tegelijk gelegenheid zou geven hen flink te straffen. Dagelijks moesten ze voelen, dat ze niets meer te vertellen hadden, dat er van hun hooggeroemde vrijheden geen kruimeltje meer over was. Hij zou hen daarmee tevens op de proef stellen.

De rust van de laatste weken vertrouwde hij niet. Nergens hoorde hij van opstootjes.

Geen enkele keer kwam er een van zijn soldaten melding maken van een overtreding van de een of andere Zwitser.

Dat was vreemd, want vroeger waren zulke overtredingen aan de orde van de dag. Toen ging er geen dag voorbij, of er werd een of ander strafbaar feit gepleegd en er moest een kastijding worden toegediend.

Maar dat was de laatste tijd helemaal uit.

Wat zou daarachter zitten? dacht Geszler.

Hij was slim genoeg om te begrijpen dat deze rust niet voortkwam uit onderdanigheid. Daarvoor kende hij de Zwitsers te lang en te goed. Nee, ze moesten iets in hun schild voeren. Deze stilte beviel hem niet; het was de stilte die aan de storm voorafgaat.

Hij had Stauffacher schriftelijk bevel gegeven zijn mooi, stevig huis te ontruimen en de man had daarover helemaal geen spektakel gemaakt. Gelaten had hij de boodschap ontvangen.

Zo waren er meer dingen, die Geszler aan het denken hadden gebracht. Hij begon te vermoeden dat er een samenzwering op touw was gezet en dat men in stilte bezig was die voor te bereiden. Als dat zo was, moest hij proberen de mensen zo te plagen, dat de bom barstte voordat het zaakje in kannen en kruiken was. Lang dacht hij erover na en eindelijk had hij een middel gevonden.

Op het grote plein te Altorf stond een grote, oude lindeboom. Van oudsher waren onder deze boom rechtszittingen gehouden; daar werden altijd de rechtszaken behandeld en eens, in het jaar

1258, had koning Rudolf daar zelfs een rechtszitting gehouden. Het was een plaats waarvoor de Zwitsers eerbied hadden. Omdat het plein midden in het stadje lag, heerste er altijd veel drukte. Dit plein had Geszler uitgekozen om zijn plan ten uitvoer te brengen en het volk de grote macht die hij over hen bezat te laten voelen.

Dicht bij de lindeboom liet hij een lange paal in de grond slaan en boven op die paal liet hij een hoed zetten. Het was een namaakhoed van de hertog van Oostenrijk. Zodra deze paal met de hoed er bovenop gereed was, liet Geszler bekend maken, dat ieder die over het plein kwam de hoed eerbiedig moest groeten. Dat eerbiedig groeten moest bestaan in het ontbloten van het hoofd, knielen en een diepe buiging maken, alsof de hertog zelf daar stond.

Er werd bij bepaald, dat iedereen die de hoed niet op de voorgeschreven wijze zou groeten, lichamelijk gestraft zou worden, en bovendien van have en goed zou worden beroofd.

Bij de paal werden schildwachten geplaatst, die opdracht hadden scherp op te letten of men wel aan dit nieuwe gebod gehoorzaamde.

Ieder die de hoed niet zeer eerbiedig groette, werd aangegeven en zou worden vervolgd.

Geszler begreep wel dat de meeste mensen deze vernedering zouden slikken en, al was het met tegenzin, toch de hoed zouden groeten. Maar hij hoopte dat de felste patriotten het zouden vertikken en daarom was het hem juist te doen. Hen zou hij op die manier in handen krijgen.

Zodra dit bevel van Geszler bekend werd, leek het plein wel uitgestorven. Ieder die er niet noodzakelijk langs moest, vermeed het.

Er waren natuurlijk mensen genoeg, die de hoed groetten; dat waren de vreesachtigen, die zich liever vernederden, dan dat zij met de landvoogd in aanraking kwamen.

Algemeen wekte deze maatregel van Geszler veel verbittering. Heel veel edelen zochten contact met Werner Stauffacher en slo-ten zich ongevraagd bij het Eedgenootschap aan. De heer van Attingshausen verklaarde openlijk tegen zijn boeren, dat zo'n dwingelandij niet langer was te dulden en dat er, hoe eerder hoe beter, een eind aan gemaakt diende te worden.

De landvoogd lachte in z'n vuistje. Daar was het hem nu juist om te doen geweest. Hij wilde eens zien wat die Zwitsers in hun schild voerden. Tot nu toe had hij daarvan weinig gemerkt, maar hij twijfelde er niet aan of vandaag of morgen zou hij wel een kans krijgen, hun plannen te verstoren.

En werkelijk, het zou niet lang meer duren of Geszler zou zijn zin krijgen. Daarvoor zou de driftige Tell zorgen.

HOOFDSTUK 7

TELL IS TE VOORBARIG

Tell was in het naburige bos bezig geweest met het rooien van een boom. Het was een zwaar werkje, maar hij hoopte dat hij nu toch morgen de woudreus zou kunnen vellen.

Hij had de boom nodig om enkele verbeteringen aan te brengen aan zijn boerderij.

Toen hij met de bijl over zijn schouder naar huis stapte, zag hij enkele mensen bij elkaar staan. Aan hun bedrukte gezichten zag hij wel dat ze het over ernstige zaken hadden en daar hij nieuwsgierig werd, voegde hij zich bij het kringetje en luisterde mee.

„Het is niet meer uit te houden,” hoorde hij een vrouw zeggen.

„Mijn man moet van 's morgens vroeg tot 's avonds laat aan dat ellendige kasteel werken en ik zit ondertussen met m'n kinderen honger te lijden. M'n man verdient geen cent en dat duurt nu al weken. Straks moet ik nog gaan bedelen als ik wil voorkomen dat mijn kinderen van gebrek sterven.”

„Ja, 't is verschrikkelijk, zoals wij tegenwoordig worden behandeld,” viel een oud boertje haar bij. „Jij klaagt over honger, maar met ons is het niet veel beter. Als ons koren rijp is, laat de landvoogd het door zijn knechten weghalen. Onze flinkste jongens voert hij weg naar Oostenrijk, om daar slavenarbeid te verrichten en bij het minste vergrijp worden wij gestraft en vernederd.”

„Dat zeg je goed, oude Sepp,” riep nu een veekoopman. „Ik vind het een schande, dat wij Zwitsers dat maar allemaal rustig verdragen. Zouden we daar nu met z'n allen niet een eind aan kunnen maken?”

„Dat zal niet makkelijk gaan, mensen,” mengde Tell zich in het gesprek.

Hij meende er goed aan te doen deze mensen wat te kalmeren. Ze moesten immers rustig blijven tot de grote dag kwam.

„Niet makkelijk gaan, Tell?“ vroeg de veekoopman. „Zeker, dat ben ik met je eens, maar er zal toch wel eens een dag komen waarop de maat vol is, is 't niet?“

„Natuurlijk, die dag komt beslist.“

„Zo, komt hij? Ik dacht dat hij er onderdehand al was. Moet je horen wat ik gisteren in Altorf heb beleefd.“

De stem van de veekoopman daalde, hij begon te fluisteren en de mensen schoven wat dichtër naar hem toe.

„Wat heb je beleefd, Rudi?“ vroegen ze nieuwsgierig. „Toe, vertel het ons gauw.“

„'t Is bijna niet te geloven, mensen,“ zei Rudi, die de nieuwsgierigheid van zijn hoorders wilde opwekken. „'t Is zoiets dwaas en ellendigs, dat ik er haast geen woorden voor kan vinden.“

„Schiet nou toch op met je verhaal,“ zei Sepp. „We staan te springen van nieuwsgierigheid!“

„Nu goed, ik moest gisteren in Altorf zijn; ik had een koe verkocht aan je schoonvader, Tell, aan Walter Fürst. 'n Best beestje hoor, en voor niet zo'n hoge prijs, ja, daarmee is Fürst heus goed af.“

„Dat kan ons geen duit schelen,“ zei het vrouwtje dat over de slavenarbeid van haar man had geklaagd. „Vertel ons nu maar gauw wat jij in Altorf hebt beleefd, daar is het ons om te doen.“

„Nu, goed dan, ik had juist eens gekeken naar de bouw van het kasteel, dat daar voor Geszler wordt opgetrokken. Mensen, mensen, wat een zware wallen laat die kerel om zijn kasteel opwerpen. 't Wordt een onneembare vesting, geloof dat van mij!“

„Ja, dat geloven we allemaal, Rudi,“ zei Tell driftig. „maar schiet nu op met je verhaal.“

„Man, daar ben ik al druk mee bezig. Ik wou maar zeggen, dat ik, toen ik daar naar het bouwen van het kasteel keek, opeens tromgeroffel hoorde. Ik keek om en zag een omroeper staan. Hij had nog maar even de trom geroerd of daar was hij al omringd door een hele troep mensen. Natuurlijk allemaal nieuwsgierig

naar wat deze kerel te vertellen had. Vlak bij hem stond een hoge paal en op die paal stond... nu, wat denk je? Op die paal stond een hoed!

Geloven jullie me niet?"

De oude Sepp schudde zijn hoofd.

„Nee Rudi, nu houd je ons voor de mal. Ik vind dat niet mooi van je, want wij zijn toch al ongelukkig genoeg.”

„Maar mensen, geloof me, ik houd jullie niet voor de gek. 't Is heus waar, boven op de paal stond een hoed. En 't ergste moet nog komen. Want luister nu eens naar wat die omroeper had te zeggen.

„Mannen van het kanton Uri,” zo riep hij. „De edelachtbare en zeer machtige baljuw Geszlet, landvoogd van de hertog van Oostenrijk, laat bekend maken, dat u van dit ogenblik af de hoed van de hertog hebt te groeten, als ware het de hertog zelf. Wie voorbijkomt, dient het hoofd te ontbloten en te knielen. Wie verzuimt dit bevel op te volgen zal zwaar worden gestraft. Aldus heeft uw heer en meester bevolen!”

Jullie begrijpen toch zeker, dat de mensen niet wisten wat ze hoorden. In de grootste verslagenheid keken ze elkaar aan en al spoedig begonnen enkelen te mopperen.

„Een hoed groeten? Een hoed?” werd er spottend geroepen.

„Denkt de landvoogd dat wij niet goed wijs zijn?”

Dergelijke uitroepen werden van verschillende kanten gehoord en menige vuist werd gebald. Er verschenen soldaten die alle mensen heel gauw uit elkaar dreven en het duurde niet lang of daar zagen we reeds een paar knechts, die met een lange paal kwamen aandragen. De paal werd in de grond gezet, heel stevig werd de aarde er omheen vastgestampt en toen ging de hoed er bovenop. Ziezo, nu kon het spel beginnen.

Jullie weten er nu dus alles van,” zo besloot de veekoopman zijn verhaal. „Als je in Altorf komt en over het plein gaat, dan heb je de hoed van de hertog te groeten.”

„Ik doe het nooit!” gooide Tell eruit.

„Als je het niet wilt, Tell,” zei Rudi, „blijf dan stil in Bürglen, want als je in Altorf komt, zullen ze jou best weten te dwingen, reken daar maar op.”

„Ik vraag me af, of er in ons land nog mannen zijn die de wapens kunnen grijpen,” riep het vrouwtje, dat daarnet over de slavenarbeid van haar man had geklaagd, met schelle stem. „Hebben de Zwitsers nog bloed in hun aderen of is het karnemelk geworden? Moet er dan helemaal niets worden gedaan om ons land van zo'n bende schurken te verlossen?”

„Moedertje, houd je een beetje kalm,” vermaande Rudi. „Niemand hier zal jou aanbrengen, maar als ze het deden, zou jij er lelijk bij zijn.”

„Ze moeten maar doen wat ze niet laten kunnen, maar ik zeg nog eens, dat ik het een schande vind dat er niets wordt gedaan om ons land van die dwingelandij te verlossen!”

Tell kreeg er een kleur van, toen hij het vrouwtje zo hoorde praten. Zij had schoon gelijk, maar Tell kon hier niet vertellen, wat de Eedgenoten met elkaar hadden afgesproken. Graag zou hij hebben gezegd:

„Moedertje, wacht nog tot nieuwjaar; dan zul je bemerken dat er heus nog wel mannen in Zwitserland zijn!”

Maar dat mocht hij niet zeggen.

Hij moest zwijgen.

O, dat ellendige zwijgen! Wat zou hij dankbaar zijn als daar eens een eind aan zou komen, als er eens wat kon worden gedaan!

In zichzelf brommend liep hij naar huis en voordat hij thuis was, had hij het plan opgevat, de volgende dag zelf eens naar Altorf te gaan om te zien of de veekoopman de waarheid had verteld of dat hij maar wat had staan opscheppen. Dat laatste kon ook nog best het geval zijn; veekopers deden dat nogal graag. Als het werkelijk waar was, zou hij er natuurlijk stichtelijk voor bedanken de hoed te groeten. Hij wilde zich in elk geval met eigen ogen

ervan overtuigen, dat Geszler zo'n lelijke streek had uitgehaald. Hij nam zich voor er Hedwig niets van te zeggen. Zijn vrouw zou zich dan maar nodeloos ongerust maken en zeker alles in het werk stellen om hem van zijn bezoek aan Altorf terug te houden. Het kostte hem geweldig veel moeite zich te beheersen, maar het gelukte toch – Tell vertelde niet aan zijn vrouw, wat Rudi de veekoopman had meegedeeld.

De volgende morgen was het mooi weer.

Toen ze het ontbijt hadden gebruikt, zei Tell:

„Ik ga vandaag eens naar Altorf, Hedwig. Ik heb daar een paar boodschappen te doen en ik wil nog even bij je vader aanlopen. 't Is alweer verscheidene dagen geleden dat ik hem voor 't laatst heb gesproken.”

„Zou je dat nu wel doen, Willem?” vroeg zijn vrouw.

„Waarom niet?”

„Och, ik weet het niet. Als 't niet hard nodig is, dat je er komt, moet je er niet heen gaan. Je weet dat Geszler op 't ogenblik in Altorf vertoeft en...”

„Nu, wat zou dat?”

„Nee, dat zou niets; maar je weet soms niet, hoe een onvoorzichtig woord je in moeilijkheden kan brengen.”

„Och vrouwtje, wat maak jij je nu toch bezorgd. Ik zou heus niet weten, wat mij in Altorf moet overkomen. Er is niets waarvoor Geszler mij kan straffen en geloof maar gerust, dat ik wel zal zorgen dat ik hem niet zie. Ik verlang volstrekt niet naar hem!” Terwijl hij dit zei, nam hij zijn boog op en wilde gaan.

„Neem je nu je boog ook nog mee, Willem?” vroeg Hedwig.

„Je gaat toch niet op jacht. Wat moet je dan met een boog doen?”

„Och, Hedwig, mijn boog hoort nu eenmaal bij me, net zo goed als mijn beide armen. Als ik mijn boog niet bij me heb, voel ik me niet compleet. Dat kun je toch wel begrijpen. Een jager als ik kan eenvoudig niet van huis gaan zonder boog.”

„Nou, toe dan maar,” antwoordde zij berustend, „maar ik vind het erg gevaarlijk. Als je geen boog hebt, kun je ook niet schieten, dat is een ding dat zeker is en jij staat altijd zo gauw met je boog klaar.”

„Maak je maar geen zorgen, hoor, vanmiddag ben ik weer thuis.”

„Hé, Vader, waar gaat u heen?”

Walter, die achter het huis vandaan kwam, zag dat zijn vader op het punt stond te vertrekken.

„Naar Altorf, Walter.”

„Mag ik mee, Vader? Ik ben al zo'n tijd niet in Altorf geweest.”

„Vind je het goed, Hedwig?”

„Ik hield hem liever thuis, maar vooruit, laat de jongen maar meegaan. Als je op jacht ging, zou ik zeggen: hij blijft thuis. Ik sta al angsten genoeg uit als jij door het gebergte zwerft en ik ben altijd bang dat je nog eens in een kloof terecht komt.”

„Kom, kom, niet zo somber, Hedwig.”

„Ik ben niet somber, Willem, maar ik hoop dat de Heer mag geven dat onze jongens geen jager worden, zoals jij.”

„Maar ik wil vast en zeker jager worden, Moeder, net als Vader,” viel Walter haar in de rede. „Er is immers in alle woudsteden geen enkele schutter die zo kan schieten als Vader. Laatst zei een soldaat van Geszler dat nog tegen me.”

„Een soldaat van Geszler?” vroeg Tell streng. „Waar heb jij een soldaat van Geszler gezien, Walter?”

„O, hier in de buurt. Hij kwam hier voorbij en vroeg of in dit huis Willem Tell, de vermaarde boogschutter, woonde. En toen zei ik dat ik z'n zoon was. „Zo, zo,” zei hij toen. „Doe hem de groeten van me, ik heet Heinz.””

„En heeft hij anders niets gezegd of gevraagd?”

„Nee, dat geloof ik niet; alleen liep hij wel wat onbescheiden rond te gluren.”

„Da's vast een spion van Geszler geweest,” stelde Tell vast, „maar kom, Walter, ben je klaar? We moeten gaan.”

Walter groette zijn moeder en Hedwig vroeg nog eens voor het laatst aan Tell of hij voorzichtig zou zijn.

„Wees maar niet bang, Moeder, ik zal wel voor Vader zorgen!” riep Walter.

Hedwig schoot in de lach.

„Nu, ik hoor het al, ik hoef me helemaal geen zorgen te maken, Willem. Walter zal wel voor je zorgen. Passen jullie maar goed op samen, hoor. Ik zal blij zijn als ik je allebei weer veilig thuis heb!”

Tell en Walter stapten flink door, want het was een hele wandeling naar Altorf. Onderweg zei Tell niet veel, maar Walter babbelde des te meer. Hij vertelde wat hij allemaal wel zou doen, als hij later zelf jager was en hij vroeg zijn vader hoe ver hij dan wel zou kunnen schieten.

„O, een heel eind, hoor,” zei Tell.

„Zou u de zon wel kunnen raken, Vader?”

„Nou, dat is een beetje te ver, Walter.”

„Maar de toppen van de bergen in de verte dan?”

„Welnee, jongen.”

„Maar hoe ver dan, Vader?”

„Duizend meter ver!”

„Is dat een heel eind, Vader?”

„Ja Walter, duizend meter is heel ver.”

„Vader, waarom zijn de bergtoppen toch altijd wit?”

„Omdat er sneeuw op ligt, Walter.”

„Gek is dat, smelt die sneeuw nooit?”

„Nee, die sneeuw smelt nooit.”

„En ze is nog wel zo dicht bij de zon!”

„Ja, dat is wel zo, maar toch smelt de sneeuw niet, Walter.”

Al babbelend bereikten ze Altorf. Ze liepen de poort door en de stad in.

Toen ze een hoek van een straat omgingen, bleef Walter opeens staan.

„O Vader, kijk eens, wat een gek ding daar staat! Wat is dat, Vader? Is dat een vogelverschrikker?”

„Wat bedoel je, Walter?”

„Kijk, die paal, met die hoed erop.”

„O, bedoel je dat. Wel, dat is de hoed van de hertog en die gekke Geszler wil dat we die hoed groeten, alsof het de hertog zelf is.”

„Maar dat doet u toch niet, Vader?”

„Geen denken aan!”

„Mooi zo, ik doe het ook niet.”

„Kijk nu maar voor je, Walter, en laten we haastig het plein oversteken, anders krijgen we nog moeilijkheden.”

Rudi heeft toch de waarheid gesproken, dacht Tell. Ik kon het niet geloven. Maar nu zie ik het met m'n eigen ogen. Zo snel ze konden, liepen ze langs de paal.

Tell keek de andere kant uit en deed net of het ding er niet was.

„Hola vriend!” klonk opeens een ruwe stem. „Wil jij de hoed van de hertog wel eens groeten! Je kent toch zeker het bevel van de keizer wel?”

Tell deed net of hij niets hoorde en wilde verder lopen.

Maar nu sprong de soldaat vlug naar voren en hield zijn lans dwars over de weg, zodat Tell wel genoodzaakt was stil te staan.

„Zeg, vriend, wat betekent die gekheid?” zei de soldaat. „Je kent toch het bevel van de keizer wel?”

„Nee, dat ken ik niet, ik kom van buiten en vraag je vriendelijk mij door te laten.”

„Dat kan gebeuren, als je eerst de hoed van de hertog eerbiedig hebt gegroet!”

Tell tikte tegen zijn voorhoofd.

„Dacht je dat het me hier mankeerde? Een hoed groeten, welke dwaas zou dat nu ooit doen?”

„Maar man, het is een bevel van de keizer!”

„Dat lieg je!” zei Tell. „De keizer weet er niets van af. 't Is een flauwe grap van Geszler, om de Zwitsers te tergen. Niets als dwingelandij, man, allemaal dwingelandij. Kom, laat me door of ik bega een ongeluk!”

Tell begon zich op te winden. Hij voelde dat hij driftig werd en hij probeerde de schildwacht door een grote mond te overbluffen. Maar dat lukte niet.

De schildwacht was onverstoorbaar, hij trok zich niets van Tell aan en zei kortaf:

„Je hebt maar te kiezen of te delen: de hoed groeten of de gevangenis in. Zo luidt het bevel van de landvoogd.”

„De gevangenis in?” zei Tell smalend. „Omdat ik een hoed niet wil groeten? Ik denk er niet over! Kerel, dit is te dwaas om los te lopen. Ik denk er niet over, weet je 't nou?”

De jager beefde van woede en hij moest zich bedwingen, anders was hij de schildwacht aangevallen.

„Voor 't laatst raad ik je aan, man: voldoe nu aan het bevel van de keizer, anders komen er ongelukken van,” probeerde de soldaat Tell over te halen.

Maar deze schudde koppig zijn hoofd.

„'t Is geen bevel van de keizer, dat zei ik je immers al. Als de keizer hier op 't ogenblik voor mij stond, zou ik mijn knieën en mijn hoofd buigen, maar een vrij man doet dat voor een hoed nooit!”

„En toch zul jij het moeten doen, man!”

„Kerel, ga opzij!” brulde Tell.

Hij greep de soldaat in de borst en slingerde hem tegen de grond.

„Vader, Vader!” riep Walter. „Pas toch op!”

Tell greep zijn jongen bij de hand en wilde doorlopen, maar nauwelijks had hij een paar passen gedaan of hij werd tegengehouden.

De schildwacht had natuurlijk geschreeuwd als een mager varken en daarop waren uit het wachthuisje, aan de overzijde van het plein, enkele soldaten komen aanlopen.

„Halt!” riepen ze Tell toe. „Wat heb jij uitgehaald, boer?”

„Niets!” zei Tell. „Die kerel wou mij tegenhouden en daarom heb ik hem opzij geschopt. Ik heb geen tijd meer. Laat me door!”

„Maar hij wil de hoed niet groeten!” schreeuwde de schildwacht, die weer overeind was gekrabbeld.

„Aha, vriendje, is het dat? Ja, dan zul je dat toch eerst moeten doen!”

„Ik denk er niet aan! Mannen, vrije Zwitsers, help me!” riep Tell

tegen de omstanders, die met belangstelling deze twist stonden gade te slaan.

Er waren er werkelijk een paar, die de handen uitstaken om Tell te helpen. Deze viel nu met vernieuwde woede op de soldaten aan en zo heftig was zijn aanval, dat de soldaten terug deinsden. „Vooruit, mannen!” brulde Tell. „We zullen die knechten van de dwingeland wel klein krijgen!”

Maar opeens klonk er te midden van het gejoel een jachthoorn en daar doorheen paardegetrappel. Het lawaai bedaarde en een luide stem riep:

„Maak plaats voor de landvoogd!”

De mensen keken om: Geszler naderde.

Zwijgend gingen de mensen opzij. De landvoogd hield zijn paard in, toen hij bij de omstanders was gekomen en vroeg op strenge toon wat dat lawaai te betekenen had.

Nu trad de schildwacht naar voren. Hij bracht het militaire saluut en deelde Geszler mee, dat een boerenkinkel het had gewaagd, zonder te groeten de hoed voorbij te lopen.

Het gezicht van de landvoogd werd rood van kwaadheid, toen hij dit hoorde.

„Waar is de kerel, die mijn bevel durft te overtreden?” vroeg hij streng.

„Daar staat hij, Hoogheid, ja daar, die kerel met die boog, die een jongetje bij de hand houdt; ja juist, dat is 'em!”

„Ach zo! Maar dat is Willem Tell van Bürglen, geloof ik, is het niet, Tell?”

„Ja,” zei de jager, „ik ben Willem Tell van Bürglen.”

„Heer,” zei de schildwacht, terwijl hij over zijn hoofd streek, dat lelijk gewond was, „heer, hij is de erepaal onverschillig voorbijgelopen en heeft gezegd, dat het geen bevel was van de keizer, maar van de dwingeland. Daarmee bedoelde hij u, Hoogheid!”

Tell stond met zijn armen over zijn borst gekruist naar het verhaal van de soldaat te luisteren.

Er speelde een glimlach om zijn lippen bij de gedachte, hoe hij die schildwacht daarnet tegen de grond had gegooid en ook de andere soldaten in de kraag had gepakt.

„Dappere helden!” smaalde hij.

Geszler nam Tell van het hoofd tot de voeten op en er kwam een boze glimlach om zijn lippen.

„Gemene boer!” riep hij. „Ik geloof dat we elkaar kennen, is het niet? Spreek op!”

Nu was het de beurt van Tell om te lachen.

„Zeker, baljuw,” zei hij. „U hebt een goed geheugen. Onlangs hebben we elkaar in het gebergte ontmoet. U maakte toen jacht op een gems. Maar uw pijl miste het schichtige dier en toen heb ik het beest neergelegd!”

Geszler werd rood van woede.

„Wel, brutale vlegel!” barstte hij uit. „Durf jij dat hier maar zo te zeggen, waar al dat volk bij staat? Je hebt je schuldig gemaakt aan majesteitsschennis en aan mouterij!”

„Sinds wanneer is het majesteitsschennis, wanneer een vrije burger vergeet voor een hoed te knielen?” vroeg Tell met verheffing van stem.

De omstanders konden hun oren niet geloven. Wat een kerel was die Tell toch, om zo tegen die gehate landvoogd te durven spreken.

Maar bij Geszler deden deze woorden de maat overlopen. Er kwam een diepe rimpel boven zijn neus en zijn gezicht werd zo rood als een gekookte kreeft.

„Vermetele kerel!” siste hij. „Jij vergeet dat de keizer mij zijn vertrouwen heeft geschonken. Ik vertegenwoordig zijn wil in dit land en wie mij beledigt, beledigt hem!”

„Maar de keizer is nooit op de hoogte gesteld van wat de landvoogd ons, vrije mannen, aandoet. Hij wordt door u bedrogen en ik weet zeker dat de keizer, als hij wist hoe u ons behandelt, u zou weggagen, zoals een schurk wordt weggejaagd. Weet de

keizer dat de oude Melchtal zijn ogen kwijt is, dat Stauffacher zijn woning wordt afgenomen, dat Baumgarten zijn vrouw bijna was vermoord, als hij niet bijtijds Wolfenschiez had doodgeslagen? Weet de keizer dat allemaal? Niet wij beledigen de keizer, maar gij. Ik, Willem Tell van Bürglen, klaag u aan!”

De omstanders kregen kippevel van schrik, toen ze Tell zo hoorden spreken.

Ze dachten niet anders of Geszler zou zijn zwaard grijpen en Tell doden.

Maar dat gebeurde niet.

De rode kleur trok weg van het gelaat van de landvoogd, de grimmige trekken verzachtten zich en het leek haast of een glimlach om zijn lippen speelde toen hij tegen Tell zei:

„Flink zo, Tell, zo mag ik het horen. Jij bent tenminste een kerel, die durft te zeggen, waar het op staat. De meesten durven dat niet. Eigenlijk is het jammer dat jij het beroep van jager hebt gekozen. Je bent ervoor geknipt om aan het hoofd van een vendel te staan en misschien komt het er nog wel eens van.”

Tell zweeg. Hij begreep best dat Geszler zo mooi praatte, omdat hij een lafaard was en bevreesd was dat Tell hem kon benadelen. De jager voelde als bij ingeving, dat op dit zonnige weer een harde bui zou volgen.

„Maar voor het zover is, dat jij aan het hoofd van een vendel komt te staan, zul je eerst moeten leren jezelf te beheersen. Wat je daarnet zei, was brutaal en onbeheerst. Ik zal je de gelegenheid geven daarover na te denken. Vooruit mannen, grijp die kerel en breng hem naar mijn kasteel. Sluit hem op in het smerigste hok dat je kunt vinden!”

Nauwelijks begreep Walter, wat er ging gebeuren, of hij begon te roepen dat hij bij zijn vader wilde blijven.

Een der soldaten gaf hem een schop.

Niemand van de omstanders durfde een hand uit te steken en zo werd Tell weggeleid als de gevangene van Geszler.

HOOFDSTUK 8

WALTER ZAL ZIJN VADER GAAN VERLOSSEN

Vriendelijke mensen probeerden de huilende Walter te troosten. De jongen bleef steeds maar om zijn vader roepen, maar daarmee was Tell natuurlijk niet geholpen. Wat moesten ze intussen met de jongen doen?

Een der omstanders, die Tell goed kende, wist dat hij getrouwd was met een dochter van Walter Fürst, die even buiten Altorf woonde.

„Ik zal de jongen wel bij zijn grootvader brengen,” zei de man. „Kom maar, ventje, ga maar met mij mee. Je vader zal weer gauw thuishkomen, hoor, maak je daarover maar niet ongerust.” Zo pratend nam de man Walter bij de hand en bracht hem naar zijn grootvader, de oude Fürst. Daar vertelde hij het hele verhaal van wat er die morgen bij de lindeboom op het plein van Altorf was voorgevallen.

De oude Walter schudde zijn hoofd.

Jammer toch, dacht hij, die driftkop, ik was er al bang voor. Nu heeft hij ons hele plan misschien bedorven. Geszler heeft ons nu in de kaart gekeken.

Maar tegen de man zei hij daarover niets. Hij bedankte hem voor zijn hulp en 's middags na het eten ging hij met Walter, zijn kleinzoon, op stap naar Bürglen.

Hij wilde zelf aan zijn dochter vertellen wat er was gebeurd, voor zij een overdreven verhaal van anderen zou horen.

Hedwig schrok, toen ze haar vader daar met Walter zag aankomen.

Ze kwam naar buiten lopen en riep zenuwachtig:

„Wat is er gebeurd, Vader? Waar is Willem? Hij is toch niet vergelukt?”

„Gelukkig niet, Hedwig, maak je maar niet overstuur. 't Komt

allemaal best terecht. Kom, laten we naar binnen gaan, dan zal ik je daar alles vertellen."

Toen ze bij het knappende haardvuur zaten, deed de oude man zijn verhaal.

Hij vertelde het zo sober mogelijk; om zijn dochter niet node-loos te verontrusten, zei hij dat Tell met een paar dagen wel weer vrij zou zijn. Het was natuurlijk jammer dat Tell zich niet had kunnen beheersen. Wat had hij ook in Altorf te maken, juist nu, nu de landvoogd daar die dwaze paal had laten neerzetten.

„Ja, ik heb hem ook al gevraagd wat hij daar moest doen. Maar van die paal heeft hij vast niets geweten; hij heeft er mij tenminste niets van verteld."

„Best mogelijk, Hedwig, en ik kan me ook heel best voorstellen, dat Tell met zijn driftig karakter briesend is geworden, toen ze van hem eisten dat hij de hoed van de hertog zou groeten. Dat is voor een man als Tell eenvoudig niet te dulden."

Na een poosje gepraat te hebben vertrok Fürst weer, maar nog diezelfde avond stuurde hij het afgesproken teken naar Stauffacher en Melchtal.

Reeds de volgende nacht hadden de drie aanvoerders een samenkomst op de Rütli-weide. Ze moesten noodzakelijk een bespreking voeren, want door dit voorval kon hun hele plan wel eens in duigen vallen. Rustig bekeken ze de zaak van alle kanten en ten slotte kwamen ze tot het besluit voorlopig nog maar eens af te wachten. Het kon best zijn dat Tell over enkele dagen weer vrijkwam en dat er verder niets gebeurde. Maar ze namen zich voor, als dat alles zo verliep, Tell toch eens flink op zijn nummer te zetten.

„Ik zou hem graag eens een poosje in mijn spelonk willen opsluiten," zei Stauffacher. „Want zulke grappen moet hij niet meer uithalen!"

Walter Fürst was dat met hem eens.

„Willem is m'n eigen schoonzoon," zei hij, „en 't is een dappere

kerel ook, een goed vaderlander, maar ik vrees dat hij onze zaak nu een slechte dienst heeft bewezen."

„Hoor eens," meende Melchtal, „we moeten Tell daar nu niet te hard over vallen. Wie weet wat wij hadden gedaan, wanneer wij in zijn geval hadden verkeerd. Wellicht hadden we het nog bonter gemaakt."

„Dat weet ik wel," zei Stauffacher, „maar wat deed de kerel in Altorf?"

„Hij wist natuurlijk niet dat die paal daar stond."

„Dat weet ik nog zo net niet!" bromde Werner.

De mannen praatten nog een poosje over het geval door en kwamen toen tot het besluit eerst maar eens af te wachten, hoe de zaak zou aflopen; het kon nog best meevallen.

Al wilden die oudere mannen de zaak rustig afwachten, Walter moest daar niets van hebben.

Hij liep de hele dag door plannen te beramen, om zijn vader uit de gevangenis te bevrijden. Telkens zag Hedwig hem bezig met zijn boog.

Tegen Willem zei hij, dat hij zich oefende om die lelijke Geszler dood te schieten, omdat die zijn vader gevangen hield.

Hedwig lachte maar eens als ze Walter bezig hoorde met plannen maken.

„Jij onnozel kind," zei ze dan, „denk je nu heus, dat jij je vader kunt bevrijden?"

„Wacht maar, Moeder, wacht maar!"

Maar waarop Moeder moest wachten, dat zei Walter niet, om de eenvoudige reden dat hij dat zelf niet wist.

Het was nu al drie dagen geleden dat Tell gevangen was genomen.

Walter was in zijn eentje aan het oefenen met pijl en boog, toen hij opeens een tikje op zijn schouder voelde. Er ging een schok

door de jongen heen, want een moment dacht hij dat zijn vader achter hem stond.

Toen hij zich snel omdraaide, keek hij in het lachende gezicht van Heinz, de soldaat van Geszler, die onlangs zijn vader zo had geprezen.

„O, Heinz,” zei Walter, „kun jij me niet helpen m'n vader uit de gevangenis te halen!”

„Daar kwam ik juist eens over praten, weet je,” zei Heinz op honingzoete toon.

„Is 't heus waar, Heinz, is 't echt waar? Wil jij me helpen? O, wat vind ik dat aardig van je!”

„Je vader is een groot schutter, Walter, en het is heel jammer dat zo'n man in de gevangenis zit.”

„Nou, of dat jammer is! Wacht, ik zal Moeder gaan waarschuwen dat jij er bent, Heinz, dan kun je eerst...”

„Nee, nee, ventje, laat je moeder er maar buiten. Het goede mens heeft al zorgen genoeg en misschien zou ze het toch niet goedvinden dat jij met me meegaat.”

„Moet ik dan met je mee, Heinz?”

„Ja, natuurlijk, jij wilt je vader immers bevrijden? Welnu, dat kan hier thuis niet. Dat kun je toch wel begrijpen. Nee, nee, je moet even mee. Dat durf je toch zeker wel, Walter, je bent immers een flinke kerel?”

„Natuurlijk durf ik dat! Kom Heinz, laten we dan maar dadelijk op pad gaan. Hoe eerder ik bij Vader ben, hoe liever. Zal het lang duren? Zou ik toch Moeder maar niet even waarschuwen?”

„Welnee jongen, vanavond ben je alweer terug, laat je moeder er maar niets van weten.”

Zo gingen ze samen op pad.

Walter en Heinz, de soldaat van Geszler.

Walter vol hoop, vol goede moed, om zijn vader te gaan bevrijden en Heinz... eigenlijk toch wel een beetje verlegen met de gemene rol, die hij nu speelde.

Was dat nu werk voor een man? Een jongetje, dat veel van zijn vader hield, wegtroggelen van huis en eigenlijk in de val laten lopen?

Heinz dacht er maar niet verder over door. Telkens als hij met zijn gedachten op dit punt was aangeland, probeerde hij gauw aan iets anders te denken.

Tenslotte had Geszler het hem opgedragen en Geszler was de landvoogd. Hij was de baas en Heinz was maar een gewone soldaat, die moest doen wat de baas hem opdroeg.

Ja, ja, zo probeerde Heinz zijn geweten te sussen, maar er bleef toch een zwak stemmetje van binnen, dat zei:

„Nee Heinz, jij bent een laffe vent, jij had flink moeten zijn en de

landvoogd moeten zeggen dat jij je voor zulke gemene streken niet liet gebruiken."

Zeker, dat had Heinz moeten zeggen, maar dat had hij niet gedaan. Daarvoor was hij veel te laf.

Walter babbelde intussen onophoudelijk.

„Weet jij waar Vader opgesloten zit, Heinz?"

„Zeker, Walter, dat weet ik heel goed."

„Wil jij me dan de weg erheen wijzen?"

„Waarom dat?"

„Wel, ik ga toch naar het kasteel om Vader te bevrijden en hoe kan ik dat nu doen, als ik niet eens weet waar Vader zit."

„Ja, daar heb je gelijk in. Nu, goed, Walter, ik zal je precies wijzen, waar ze je vader hebben opgesloten. Maar hij zit achter dikke deuren, hoor, als je daar maar om denkt. Hoe moet je die deuren open krijgen, Walter?"

„Als jij me maar wilt helpen, zal ik het best kunnen, Heinz, geloof je dat ook niet?"

„Misschien wel, maar ik weet niet of ik jou wel zal kunnen helpen!"

„Maar Heinz! Wil je me niet helpen? Je hebt het toch beloofd?"

„Nu vergis jij je toch, ventje; ik geloof niet dat ik je dat heb beloofd. Jij wilde je vader gaan bevrijden en ik zou je de weg wijzen, maar laten we er maar niet langer over spreken. Als we er zijn, zul je wel zien wat er gebeurt!"

„Wat gebeurt er dan, Heinz?"

„Ja, zo heel precies weet ik het ook niet, maar ik denk dat ik je bij Geszler zal brengen."

„Bij die lelijke dwingeland?"

„Ho, ho, wil jij wel eens eerbiediger spreken over de landvoogd. Ik ben een soldaat van hem, dat weet je toch wel? Ik zal het niet doen, Walter, maar als ik hem vertelde wat jij daar zei, dan kon het best eens gebeuren, dat hij je bij je vader in het hok liet opsluiten."

„Maar Heinz toch!”

Walter rilde bij die gedachte.

„Ik ga weer naar Moeder terug!” zei hij, terwijl hij bleef staan.

„Ik begrijp wel dat ik Vader toch niet kan bevrijden, vooral niet, als jij me niet helpt.”

„Terug naar je moeder?” vroeg Heinz en ineens kwam er een lelijke trek op zijn gezicht. „Nee, vrindje, dat zal niet gaan. Vooruit, jij moet naar de landvoogd,” zei hij nijdig, terwijl hij Walter in de kraag pakte. „Bij hem moet je maar een goed woordje doen voor je vader, misschien helpt dat!”

Walter stapte weer door.

Hij was er ingevlogen, dat begon hem nu langzamerhand wel duidelijk te worden.

Eerst had hij gedacht dat Heinz een aardige kerel was, die veel van zijn vader hield en hem wilde helpen, maar nu vond hij hem een gemene vent. Als hij had gedurfd, zou hij hem een trap hebben gegeven.

Eindelijk, na een lange wandeling, kwam het kasteel van de landvoogd in zicht.

„Daarginds zit je vader opgesloten, Walter,” zei Heinz. „Zie je het kasteel? Laten we maar vlug doorlopen, dan zijn we gauw bij hem. Wat zal de goede man opkijken, als hij jou daar ineens ziet.”

Walter gaf geen antwoord.

Hij vond Heinz een minne vent en hij was niet van plan één woord tegen hem te zeggen.

Een kwartier later stapten Walter en Heinz het plein voor het kasteel op, het kasteel waarin zijn vader zat opgesloten en waar de lelijke Geszler de baas was.

HOOFDSTUK 9

„ZIEZO TELL, NU WIL IK EEN MEESTERSCHOT VAN JE ZIEN!”

„Zo, ventje, ben jij de oudste zoon van Willem Tell?” vroeg Geszler op vriendelijke toon.

„Ja meneer... eh, landvoogd.”

„Zo, zo, en jij kwam vragen of je vader weer uit de gevangenis mocht, nietwaar?”

„Jawel, landvoogd, alstublieft!”

„Nu dat kan, hoor; zeker, dat kan. Ik heb daar helemaal geen bezwaar tegen!”

Walter kon zijn oren niet geloven.

Wat zei de landvoogd daar? Had hij er helemaal geen bezwaar tegen, zijn vader uit de gevangenis te laten? Maar dat was even mooi! Zou je moeder eens zien huilen van blijdschap, als ze vanavond samen thuiskwamen. En dan zou hij zeggen:

„Ziet u nu wel, Moeder, dat ik Vader kon bevrijden? Daar is Vader al. Hou nu maar gauw op met huilen, hoor. U kunt nu beter lachen, 't is immers feest vanavond, want Vader is weer terug!”

Ja, dat zou hij vast allemaal zeggen tegen Moeder. Gek, maar hij vond nu die Geszler niet meer zo'n akelige kerel als eerst. Jammer, dat hij onderweg zo lelijk over hem had gesproken tegen Heinz. Maar Heinz had het toch zeker niet tegen de landvoogd gezegd, anders zou die nu niet zo vriendelijk zijn.

Die Heinz viel per slot van rekening ook nog wel mee; hij was niet zo kwaad als hij er uitzag...

De stem van Geszler bracht Walter weer tot de werkelijkheid.

„Zeg Siegfried!” commandeerde de landvoogd. „Ga jij met Heinz de gevangene Willem Tell eens halen en breng hem hier. Zeg hem niet dat zijn zoon hier op hem wacht, dat moet een verrassing voor hem blijven!”

Walters gezicht straalde.

Dus nu ging het gebeuren.

Nu kwam toch echt z'n lieve vader uit die donkere gevangenis.

Dat had hij hem toch maar netjes gelapt.

O, zijn stem had wel een beetje gebeefd, toen hij zoëven zijn verzoek aan de landvoogd had gedaan. Ja, ja, eerlijk is eerlijk, hij had lelijk gebeefd en zijn benen hadden zo akelig getrild. Maar de gedachte aan zijn vader had dat allemaal al heel gauw verdreven. En kijk nu toch eens aan; nu kwam Vader uit de gevangenis. Hoorde hij daar al wat op de gang?

Nee, dat had hij mis; dat zou ook te gauw zijn. Die gevangenis zou wel heel ver van de mooie zaal van de landvoogd zijn verwijderd.

Opeens een bons op de deur.

Walter keek vlug om.

De deur ging open en tussen twee soldaten in, stevig geboeid, trad Tell de zaal binnen.

„Vader, Vader!” riep Walter, terwijl hij op Tell afstormde.

„Maar Walter, m'n jongen, hoe kom jij hier? Hebben ze jou ook...?”

„Die vragen zal ik wel beantwoorden, Tell. Mannen, breng hem dichterbij! Jij wilt weten hoe je zoon hier komt, is 't niet? Nu, da's gauw verteld: ik heb de jongen laten halen en ik moet zeggen, je hebt een flinke zoon. Hij belooft een kranige kerel te worden.”

„Ja heer; hij heet naar z'n grootvader!”

„Naar Walter Fürst zeker, hè? Ja, ja, da's ook een ferme kerel!

Nu, maar goed, Tell, die jongen van jou heeft hier voor mij gestaan en een goed woord voor je gedaan. Jammer, echt jammer, dat je dat niet hebt kunnen horen. Hij vroeg me of ik z'n vader vrij wilde laten en wie kan het verzoek van zo'n kind weerstaan? Dan moet je wel een hart van steen hebben, nietwaar? Ik heb tenminste zijn verzoek ingewilligd en daar sta je nu, Tell!”

„Ik dank u, heer, ik dank u!” zei Tell ontroerd. „Mijn vrouw en m'n beide jongens kunnen me onmogelijk missen, heer!”

„Hm, dat begrijp ik, maar dat jij dan zo onvoorzichtig bent, dat begrijp ik niet.”

„Wat bedoelt u, heer?”

„Wel, dat jij, als je dat weet, dan zo koppig bent de hoed niet te groeten en zodoende een knecht van mij ongehoorzaam bent en dat je mij, je landvoogd, voor schut zet in tegenwoordigheid van al dat volk. Dat is dwaas, Tell!”

„Ik ben wat driftig, heer, en zeg dan soms woorden waarvan ik later spijt heb.”

„Hm, dat kan ik begrijpen, ik ben ook driftig, maar toen je weigerde de hoed te groeten, toen was jij niet driftig, Tell!”

„Nee heer, toen was ik verontwaardigd!”

„Waarom, Tell?”

„Omdat een vrij man niet buigt voor een hoed. Een vrije Zwitser buigt alleen voor God!”

„Mooi gezegd, Tell. Werkelijk mooi gezegd, maar jij bent nu eenmaal geen vrije Zwitser!”

„Dat ben ik wel, heer, van ouder op ouder is de Helvetiër¹ een vrij man!”

„Maar die vrije man staat nu geboeid voor me!” zei Geszler met een grijnslach. „We zullen daar echter niet verder over praten, Tell. Ik heb je gezegd dat die jongen van je een goed woordje heeft gedaan en daarom heb ik besloten je de vrijheid te hergeven!”

„Dat is een edele daad, heer, ik dank u duizend maal!”

„Ho, ho, niet zo haastig met je bedankjes, Tell, er volgt nog wat!”

„Ik luister, heer!”

„Ik had allang gehoord dat jij een zeer bekwaam schutter bent,

¹ Helvetiër is de oude naam voor Zwitser.

Tell, en onlangs heb ik het ook gezien. Je weet wel, toen jij die gems voor mijn neus wegschoot!”

„Die gems had ik aan Stauffacher beloofd, heer, en ik moest...”

„Goed, goed, daar praten we nu niet meer over. Jij bent een bekwame schutter, dat staat dus vast!”

„Ja heer, dat ben ik!”

„Ziezo Tell, nu wil ik een meesterschot van je zien en als je dat hebt geleverd, kun je weer frank en vrij vertrekken.”

„Noem slechts een doel, heer, en ik zal het weten te raken.”

„Luister dan eens, Tell: jij moet met één schot een appel wegschieten van het hoofd van je zoon, van Walter!”

Tell werd zo wit als krijt, toen hij dit bevel hoorde.

„Ik vergat nog te zeggen,” zei Geszler, „dat het schot op honderd pas afstand moet worden geleverd!”

Maar dat hoorde Tell niet eens.

Verwezen staarde hij de landvoogd aan.

„Maar heer,” zei hij eindelijk, „dat is toch zeker een grapje, dat meent u toch niet. Nee, dat kunt u niet menen. U hebt mij maar eens bang willen maken!”

„Nee, nee, nee, het is helemaal geen grapje. Ik meen dat ik duidelijk genoeg sprak. Jij schiet op honderd pas afstand een appel van het hoofd van Walter!”

„Maar heer, luister nu toch eens; ik ben zijn vader. Ik kan toch niet mikken op het hoofd van mijn eigen kind. Zoiets kan geen mens, die nog iets menselijks heeft behouden van een vader eisen!”

„En toch eis ik dat van je, Tell. Ik wil een kunststuk zien, dat zei ik je immers al: jij schiet of je sterft en Walter eveneens!”

„Genade, heer, ik smeed u genade voor mijn Walter. Hier ben ik, breng mij ter dood, maar laat Walter leven en maak mij niet de moordenaar van mijn eigen kind!”

En terwijl Tell dit zei, boog hij onwillekeurig de knie voor de landvoogd.

„Wel heden, wat zie ik nu? De vrije man, die weigert de hoed van de hertog te groeten, wil wel knielen voor de landvoogd van de hertog! Nee maar, die is goed!”

„Vader, Vader,” smeekte Walter nu, „verneder u toch niet langer voor die lelijke kerel. Doet u het maar. Ik zal heel stil staan en dan kunt u het best!”

„Och, Walter, ik durf niet, jongen, ik durf niet. Mijn hand beeft nu al... O, als ik je toch eens doodschoot!”

„Dat zult u niet, Vader. We zullen allebei God bidden of Hij uw hand wil besturen. God zal het gebed verhoren. Toe, Vader, wees nu dapper!”

„Is dat gezanik nu eindelijk uit?” riep Geszler, die hoe langer hoe woedender werd. „Jij hebt de wet overtreden. Ik kan je daar zwaar voor straffen, Willem Tell, want dat heb je verdiend. Maar ik wil je een kans geven om je leven te redden en nu sta je jezelf te beklagen en meen je dat je hard wordt behandeld. Ik vind het een schandaal, zoals jij je gedraagt. Ik heb gezegd: Tell, ik wil een meesterschot van je zien en dat zal gebeuren ook. Vooruit mannen, breng de gevangene naar het plein onder de lindeboom, vlak bij de paal met de hoed, die hij niet wilde groeten. Jij, Heinz, zorg voor een appel en neem Walter mee. Denk ook om de boog en de pijlkoker van Tell. En nu dadelijk ingerukt! Zorg dat alles in gereedheid is als ik straks kom!”

„We zullen ervoor zorgen, heer!” antwoordde Heinz nederig.

Terwijl Tell zijn strijd streed met de hertog, verkeerde Hedwig in de diepste ellende.

Toen het etenstijd werd, had zij tegen Willem gezegd dat hij Walter moest roepen, die buiten aan het oefenen was in het boogschieten.

De jongen kwam terug met de boodschap dat Walter nergens te zien was. Daarop ging Hedwig zelf naar buiten, maar hoe ze ook zocht, nergens was Walter te vinden.

In haar angst liep ze naar de buren, maar niemand wist iets van de jongen af. Ten slotte vertelde iemand dat hij Walter had zien lopen met een soldaat. Dat was al wel anderhalf uur geleden, zei hij erbij.

„Met 'n soldaat?” vroeg Hedwig. „Een soldaat van Geszler?”

„Jazeker, een Oostenrijkse soldaat was het, dat heb ik duidelijk gezien.”

„Maar dan hebben ze mijn kind gestolen!” schreeuwde Hedwig.

„Dat is best mogelijk, arme vrouw, en ik zou maar oppassen voor je andere jongen. Straks halen de schelmen hem ook nog.”

Versuft van ellende was Hedwig naar huis gelopen, waar Willem op zijn moeder zat te wachten bij het eten dat koud werd.

„Is Walter er niet, Moeder?” vroeg de jongen.

„Nee Willem, Geszler heeft Walter ontvoerd. Kom, laat het eten maar staan, wij gaan weg.”

„Moeten we dan niet eten, Moeder?”

„Nee kind, eten kunnen we vandaag niet.”

„Maar ik heb zo'n honger, Moeder. Mag ik dan wat eten?”

„Zeker, ga je gang maar, maar vlug, Willem, want Moeder wil zo gauw mogelijk weg. Straks komen de soldaten van Geszler jou misschien ook nog halen!”

Willem at zo vlug hij kon.

Hij had verbazend veel trek en het ging hem echt aan zijn hart, dat hij dat lekkere eten zou moeten achterlaten.

Maar het duurde moeder Hedwig te lang.

Terwijl de jongen zat te eten, had ze een en ander bij elkaar gezocht en toen ze daarmee gereed was, zat Willem nog te smullen. Hoe is het mogelijk, dacht ze. Ik kan geen hap door mijn keel krijgen en zo'n kind zit daar net te eten of er geen vuiltje aan de lucht is.

„Kom Wim, nu wordt het tijd, hoor,” zei ze. „Heb je nu nog niet genoeg gegeten?”

„Ik ben bijna klaar, Moeder!”

De jongen nam nog een paar stevige happen, deed zijn dankgebed, schoof zijn bord van zich af en riep vrolijk:

„Ziezo Moeder, nu kan ik ertegen. Waar gaan we naartoe?”

„We gaan naar Grootvader, Willem, daar zal Geszler ons niet zo gemakkelijk vinden. Kom nu, ventje, 't is hoog tijd, vooruit!”

Willem rende naar buiten en met een diepe zucht sloot moeder Hedwig de deur van haar huis. Zou ze er wel ooit weer terugkomen?

HOOFDSTUK 10

„DE TWEEDE PIJL WAS VOOR JOU BESTEMD!”

Onder de grote lindeboom, die midden op het plein van Altorf prijkte, stond Walter Tell. De soldaten hadden hem willen vastbinden, maar de jongen was woedend geworden.

„Wil je me vastbinden?” had hij nijdig uitgeroepen. „Ik wil niet gebonden worden, begrijp je. Ik ben niet zo laf als jullie. Als mijn vader schiet, kan ik best stilstaan zonder die touwen van jullie!” „Ook goed, driftkop!” zei Siegfried. „Maar je kans om de pijl door je hoofd te krijgen wordt er groter door, als je dat maar weet.”

„Geen nood, man. Als jij nu moest schieten, gaf ik geen cent voor mijn leven. Maar ’t is mijn vader die zal schieten en daarom ben ik helemaal niet bang!”

Heinz kwam met de appel aanlopen, die hij stevig op de zwarte haren van Walter legde.

Toen begon hij de afstand af te passen.

Honderd passen had de landvoogd gezegd en hij zou zorgen dat het er precies honderd waren. Bij de honderdste stap zette hij een streep op de grond en toen riep hij Tell.

„Kijk, hier is de plaats vanwaar je moet schieten. Heb je het begrepen?”

Tell gaf geen antwoord. Hij keek naar de mensen, die van alle kanten waren toegestroomd en die hem met hun blikken trachten te bemoedigen.

„Hier is je boog en je pijlkoker, Tell,” zei Heinz. „Doe je best, man!”

Opeens kwam er beweging onder de mensen.

„Daar komt de landvoogd!” werd er gemompeld.

Tell keek om. Ja, daar naderde de tiran, hoog te paard gezeten. Trots keek hij neer op het volk.

„Ruimte voor de landvoogd!” werd er geroepen en langzaam maakte men plaats.

„Heb jij honderd passen afgemeten, Heinz?” vroeg Geszler.

„Ja hoogheid, hier staat de streep, ziet u maar!”

„Goed zo! Nu Tell, dan moet jij van hier af schieten, kerel, en goed, want ik ben verlangend je meesterschot te zien!”

„Ik kan niet, heer, ik kan niet op mijn eigen kind schieten!” zuchtte Tell.

„Begin je nu weer met dat gezanik!” zei Geszler boos. „Ik beveel je te schieten, begrepen? Daarmee uit!”

Ademloos zagen de mensen dit aan.

Iedereen was begaan met het lot van Tell en de woede om de tirannie van de landvoogd stond op het gezicht van menigeen te lezen.

Heel wat vuisten werden er heimelijk gebald.

„Ik zal gehoorzamen, heer!” zei Tell dof.

„’t Is je geraden, kinkel!” bromde Geszler.

Tell nam z’n boog.

Toen greep hij een pijl uit de pijlkoker en bekeek die nauwkeurig. Het scheen dat de pijl hem niet beviel, hij stak hem althans in zijn gordel en nam een andere pijl.

Weer bekeek hij de pijl met de blik van een kenner. Dit keer scheen hij tevreden, want zorgvuldig legde hij de pijl op de boog. Er heerste een ademloze stilte.

Tell deed een stap naar voren.

Hij hief de boog een beetje op.

Ieder meende dat het ongelukkige schot nu zou worden gelost. Maar er kwam een waas voor Tells ogen, zijn armen begonnen te trillen en de boog viel uit zijn hand.

Het was hem onmogelijk te schieten. De vrees dat hij zijn kind zou doden ontnam hem alle moed.

De mensen zagen de bange strijd waarmee de ongelukkige vader te worstelen had. Zij voelden met Tell mee en een onderdrukt

gemompel werd gehoord. O, als deze mensen eens hadden gedurfd, als er eens geen zwaar bewapende soldaten om hem heen hadden gestaan, hoe graag zouden zij zich dan op de wrede tiran hebben geworpen en hem van zijn paard hebben geslingerd.

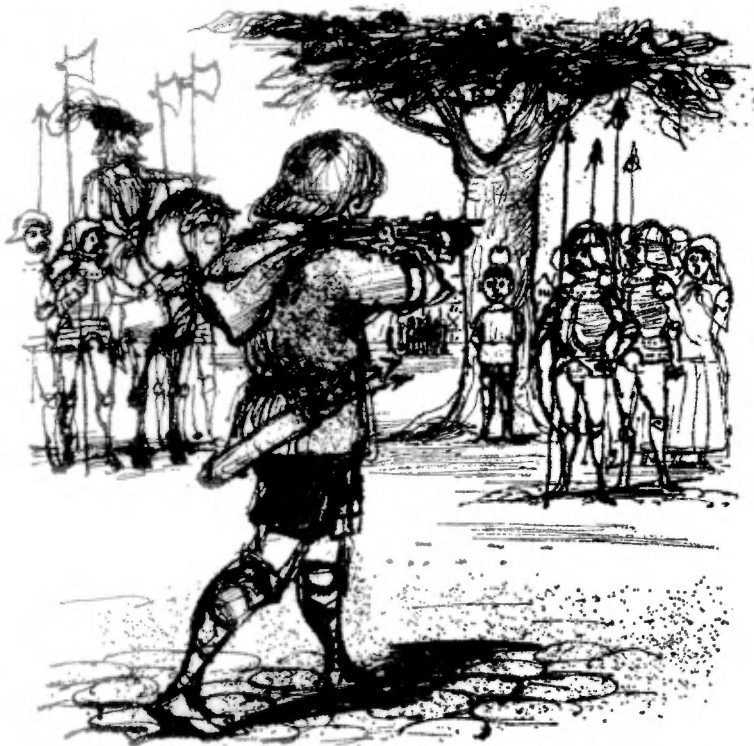
Opeens klonk daar de stem van Walter.

„Schiet dan toch, Vader, ik sta hier al zo lang. Schiet u maar gerust, u mist de appel toch niet. Als u nog langer wacht, kan ik onmogelijk stil blijven staan!”

De stem van Walter bracht Tell weer tot bezinning.

Nog eens hief hij zijn boog op.

De stilte was nu nog dieper dan zoëven.

Ieder voelde dat nu het beslissende ogenblik naderde.

De doodsangst was op ieders gezicht te lezen.

Tell richtte de pijl... Toen trok hij af.

Pang!

Fluitend vloog de pijl door de lucht en een seconde later lag de appel doormidden geschoten op de grond.

Het volk juichte en schreeuwde...

Walter kwam vrolijk op zijn vader toe rennen.

Maar voor Tell was de spanning te groot geweest.

Wezenloos zakte hij in elkaar, maar enkele omstanders grepen hem vast. Haastig kwam er iemand toesnellen met een kroes water en liet Tell drinken. Daarvan knapte hij op, maar nog altijd staarden zijn ogen dof voor zich uit.

Heinz bracht de appel bij de landvoogd en Geszler bekeek de doorschoten vrucht.

„Hoe is het mogelijk!” bromde hij, terwijl hij de appel aan alle kanten bekeek.

„De pijl is er dwars doorheen gegaan. Wie had dat kunnen denken!”

Walter sprong intussen vrolijk om zijn vader heen.

„Ziet u wel, Vader, dat u het kon!” riep hij. „Ik wist wel dat u goed kunt mikken. Ik ben ook geen ogenblik bang geweest. Fijn hè, Vader! Nu mogen we allebei weer naar huis. Nu is u vrij, nu gaan we naar Moeder, dat heeft de landvoogd immers zelf gezegd?”

Het scheen, dat Tell door het gebabbel van Walter als uit een droom ontwaakte. Hij pakte zijn jongen beet en bekeek zijn hoofd.

„Ongedeerd!” zei hij. „God zij gedankt, mijn jongen is ongedeerd!”

Meer kon hij niet uitbrengen.

Maar zijn ogen stonden vol tranen en ook onder de omstanders hadden velen tranen in de ogen.

„Ik had m'n eigen kind wel kunnen doden,” mompelde hij toen.

„O Heer, ik de moordenaar van mijn eigen jongen!”

Geszler zat op zijn paard en keek trots op dit toneel neer.

Hij glimlachte boosaardig.

„Je hebt je kranig gehouden, Tell!” zei hij eindelijk. „T'jonge, je hebt uitstekend geschoten. Dat was met recht een meesterschot. Maar één ding begrijp ik niet. Waarom heb je met de tweede pijl geschoten en waarom stak je die eerste pijl in je gordel?” Tell zette Walter op de grond en keerde zich naar de landvoogd.

„Och heer,” zei hij zacht, „dat is zo de gewoonte van ons, boogschutters, we willen graag een tweede pijl bij de hand hebben.”

„Je liegt, Tell!” zei Geszler scherp. „Ik vraag jou niet naar leugens, ik wil de waarheid weten! Nog eens: waarvoor moest die tweede pijl dienen?”

Tell zweeg.

„Kom, zeg 't me. Als je de waarheid spreekt en niets dan de waarheid, zal ik je leven sparen en je niet met de dood straffen!”

Tell dacht een ogenblik na.

Zijn wangen begonnen weer kleur te krijgen.

Z'n donkere ogen begonnen onheilspellend te flikkeren.

„Nu goed dan,” zei hij stroef, „ik zal de waarheid spreken, maar beloof nu eerst, ten aanhore van al deze mensen, dat u mijn leven zult sparen als ik u de waarheid zeg.”

„Dat beloof ik je!” klonk het nijdig.

„Welnu dan, heer landvoogd, hoor de waarheid en niets dan de waarheid. Als ik met de eerste pijl mijn jongen had getroffen... dan... was de tweede pijl voor jou bestemd geweest. En ik verzeker je, heer Geszler, dat ik dan ráák zou hebben geschoten!”

De mensen beefden op hun benen, toen ze Tell deze woorden hoorden zeggen.

O, ongelukkige man, wat zal er nu met je gebeuren? Wat zal jij deze woorden duur moeten betalen!

Geszler zei een paar minuten lang niets, maar zijn gezicht werd

krijt wit van woede. Hij begreep dat hij zonder het zelf te weten in doodsgevaar had verkeerd, want hij wist dat de Zwitser zou hebben gedaan, wat hij zei.

In de mond van déze man betekenden die woorden geen laf dreigement.

Zodra hij enigermate van de schrik was bekomen, beet hij Tell toe:

„En dat durf jij mij te zeggen, hondsvot? Dat durf jij mij te zeggen? Ik heb beloofd je leven te sparen en mijn woord wil ik houden, maar je zult je leven voortaan slijten in 't donkerste kerkerhol dat er te vinden is, waar geen straal van zon of maan kan doordringen! Je bent een uitnemend boogschutter, maar je zult van je boog en je pijlen weinig plezier meer hebben.

Vooruit, mannen, grijp die vlegel, bind hem stevig en breng hem naar het kasteel! Denk erom, je hebt met een moordenaar te doen, hoor!”

Op de gezichten van de mensen stond een hevige woede te lezen. Ze balden hun vuisten en menigeen sprak een verwensing uit aan het adres van deze onmens.

Geszler zag al die woedende blikken wel en hij begreep dat Tell onder de inwoners van Altorf heel wat vrienden had.

Walter barstte in tranen uit.

„Vader, Vader!” schreeuwde hij. „We zouden immers naar Moeder gaan? Dat heeft de landvoogd u toch beloofd?”

„De landvoogd breekt zijn woord, Walter!” riep Tell. „Zoals alle tirannen doen. Ga maar naar Moeder en zeg haar dat ik wel weer terug zal komen. God zal mij helpen!”

„Reken maar nergens op, vlegel!” siste Geszler. „Jij verdwijnt voorgoed van de kaart!”

De soldaten brachten Tell naar de gevangenis.

En vriendelijke mensen namen de ongelukkige Walter mee en brachten hem naar het huis van zijn grootvader, waar hij zijn moeder en Willem in diepe verslagenheid aantrof.

HOOFDSTUK 11

DE TOCHT OVER HET MEER

Geszler had duidelijk gezien hoe geweldig boos de mensen hem hadden aangekeken. Hij had wel gemerkt, dat er vuisten werden gebald en dat men allerlei lelijke woorden aan zijn adres mompelde.

„Dat volk is best in staat Tell straks met geweld uit de gevangenis te halen en als dat gelukt, is hij natuurlijk de vrijheidsheld. Tot elke prijs moet ik voorkomen dat Tell ontsnapt, want als het hem gelukt de vrijheid te verkrijgen, ben ik nog verder van huis. Heidaar, halt met de gevangene!” riep hij plotseling, zó hard, dat Heinz en Siegfried, die Tell tussen zich in hadden, onmiddellijk bleven staan.

Het volk zag het en onmiddellijk drongen de mensen weer om Tell heen. Ook Walter Fürst, zijn schoonvader, die het gebeurde had vernomen, stond er nu tussen.

„Breng de gevangene naar de boot!” commandeerde de landvoogd. „We zullen hem naar Küssnacht brengen, daar zit hij beter bewaard dan hier!”

Toen riep hij luid:

„Voorwaarts, mars! Breng Tell naar de boot!”

Het volk begon te mopperen.

De mensen herinnerden elkaar eraan, dat dit tegen de wet was. Küssnacht lag in een ander kanton.

„Het is tegen de wet!” schreeuwde er een.

„De wet?” zei Geszler. „Wat hebben jullie met de wet te maken? Wie maakt de wet, jullie of ik?”

Maar nu trad Walter Fürst naar voren.

„Heer landvoogd,” zei hij bedaard, „van oude tijden af is het gebruik geweest, dat een gevangene niet buiten zijn eigen kanton gevangen werd gezet. Het is mogelijk dat mijn schoonzoon

kwaad heeft gedaan. Welnu, als hij daarvoor de gevangenis in moet, laat het dan hier in Uri zijn, in Altorf. Doet u dat niet, dan handelt u in strijd met onze oude vrijheden en rechten!”

„Jullie vrijheden en rechten? Dacht je dan soms dat ik me daarvan iets aantrek? Jullie moeten de wetten gehoorzamen, maar je hoeft mij niet te leren hoe ik jullie moet regeren; dat zal ik zelf uitmaken. Begrepen? Vooruit, mannen, breng hem naar de boot; ik zal zelf meegaan!”

Hij gaf zijn paard de sporen en reed vooruit, naar de oever van het Vierwoudstedenmeer, waar de boot gereed lag.

Korte tijd later kwamen de soldaten met Tell bij de aanlegplaats. Ze werden gevolgd door het woedende volk, dat nu in opstand was tegen de dwingeland. Maar Geszler lachte om die opstand, want het volk had immers geen wapens. En hij had soldaten – ze konden dus niets tegen hem beginnen.

Ruw werd Tell in de boot geduwd.

Zijn boog en pijlkokers werden op het dek neergegooid en Tell zelf kreeg een plaats onder in het ranke scheepje, waar hij geboid op de grond lag, bewaakt door een paar soldaten.

Geszler ging in de kajuit zitten en liet zich een roemer wijn inschenken.

De touwen werden losgemaakt, de boot stak van wal en met betraande ogen zagen de Altorfers het scheepje naar het midden van het meer varen.

Tell lag als een gewond dier onder in het ruim en de soldaten die hem moesten bewaken, schepten er vermaak in hem te plagen.

„Nu is het uit met de gemzejacht, Tell,” zei er een. „Je zult je nu voortaan bezig moeten houden met kleiner wild: ratten en muizen zijn er in de gevangenis van Küssnacht bij hopen. Daar kun je nu voortaan jacht op maken.”

Tell antwoordde niet.

Hij dacht aan zijn vriendelijk huis, aan Hedwig en de twee jongens. Ach, z'n vrouw had hem nog zó gewaarschuwd:

„Willem, ik zou niet naar Altorf gaan. Wat heb je er te maken!”
Maar hij was koppig en eigenzinnig en hij was toch gegaan. Hij wilde die dwaasheid met die paal en die hoed zelf zien – goed, hij had het gezien.

En dit was het eind.

Nu ging hij naar de kerker in Küssnacht en als er geen wonder gebeurde, zou hij daar nooit meer vandaan komen.

Nooit zou hij zijn vrouw en kinderen weerzien...

Nooit zou hij meedoen met de Zwitsers, in hun strijd voor de vrijheid. Wat zouden de Eedgenoten wel van hem zeggen? Hij had hun mooie plan lelijk in de war geschopt.

Als zijn gedachten eens een ogenblik stil stonden, luisterde Tell naar het kabbelen van de golfjes tegen de boeg van het schip. Het was mooi weer en het meer was rustig, over enkele uren zouden ze Küssnacht bereiken.

De zon ging onder, de avond viel en daarmee de duisternis. De soldaten hadden een gedeukte lantaarn opgezocht en die aangestoken. Bij het licht dat de lantaarn gaf, zaten ze te dobbelen. Tell lag zo'n beetje te dommelen.

Hij was moe van alle spanning en van de inspanning die deze dag hem had gebracht en af en toe sliep hij in.

Maar opeens spitste hij zijn oren.

Hoorde hij het goed?

Jazeker, hij kon zich niet vergissen, daarvoor kende hij het meer te goed: de golven kabbelden niet meer, ze begonnen te klotsen.

Een ogenblik later hoorde de gevangene duidelijk het loeien van rukwinden.

„Ik geloof dat het begint te spoken op het meer,” bromde één van de soldaten. „Ik hoop maar dat we er gauw zijn, anders kunnen we er nog pret van beleven.”

„Heiho!”

De kist waarop ze zaten te dobbelen helde over en de stenen rolden door het ruim.

De bark begon te steigeren als een jong paard en even later sloegen een paar golven schuimend over de luiken, zodat het water langs de trap liep en de soldaten natte voeten kregen.

Ook Tell werd nat, maar hij kon er niets tegen doen, want hij lag geboeid in het ruim.

„Daar hebben we de poppen al aan het dansen!” bromde een soldaat. „Als 't een beetje tegen wil lopen, verdrinken we nog!”

„'t Is niet te hopen. Nee, laat die stenen maar liggen, ik heb geen zin meer om verder te spelen; hoor toch eens!”

Dat wordt de föhn, dacht Tell.

Hij kende het meer; hij wist met zekerheid dat er nu een geweldige storm zou losbreken, gepaard met een hevig onweer. Plot-

seling werd het ruim helder verlicht door een felle bliksemstraal, die door het open luik heen zichtbaar was.

Vlak daarop ratelde een hevige donderslag, zó geweldig, dat de soldaten opsprongen. Tegelijkertijd werd het luik gesloten.

„Ze krijgen het boven zeker benauwd,” zei één der mannen, „maar het is ook geen pretje om hier in deze ratteval te zitten.”

Nu werd er niet meer gesproken.

Angstig luisterden de mannen naar het noodweer.

Tell luisterde ook.

Hij hoorde het schip kraken en hij zuchtte, want hij vreesde het ergste.

De soldaten werden doodsbenauwd. Ze stormden de trap op en bondsden tegen het luik.

„Doe open!” schreeuwden ze. „Denk je dat we nog langer in die doodkist willen zitten!”

Het luik werd weggeschoven en de mannen verdwenen door de opening.

Eenzaam bleef Tell beneden achter.

Hij kon niet weg, hij was geboeid.

Hij lag in het water en kon niet overeind komen en hij voelde, hoe zijn ledematen verstijfden.

Het was pikdonker, want de lantaarn was omgevallen en uitgegaan. In die benauwdheid bad Tell tot God... hij bad voor vrouw en kinderen, voor zijn arme vaderland en voor zichzelf.

Boven op het dek was intussen een grote verwarring ontstaan.

De twee mannen die het roer hanteerden, konden het niet langer baas en het zeil was door een rukwind aan flarden geslagen.

Geszler, die bij een lekkere beker wijn zat, en eerst de angst van zijn soldaten lachend had genoemd, begon nu toch te begrijpen dat het menens werd.

Hij verliet de kajuit en ging eens aan dek kijken, maar nauwelijks was hij daar of hij begreep dat de zaak verloren was.

Geweldige golven sloegen plotseling over het dek. Boven het ruoer van de storm uit hoorde men een angstige schreeuw... de mannen aan het roer waren verdwenen, over boord geslagen!

Nu tolde de boot hulpeloos rond en elk ogenblik verwachtte men dat ze met man en muis zou vergaan.

In hun doodsangst verdrongen de mannen zich om de landvoogd.

„Hoogheid,” schreeuwden ze, „wat moeten we doen? U ziet toch wel dat we vergaan!”

Maar Geszler gaf geen antwoord.

Hij zag marmerbleek en de doodsangst stond op zijn gezicht te lezen.

Wie het opeens zei, wist later niemand meer, maar in deze hoogste nood sprak één van de mannen:

„We hebben Willem Tell aan boord en hij is een bekwaam schipper.”

Ja, dat was waar!

Dat men dááaraan niet eerder had gedacht! Het norske gelaat van de landvoogd verhelderde bij de gedachte, dat Tell misschien uitkomst zou kunnen brengen. Hij had immers indertijd Baumgarten ook over het meer gevoerd tijdens het woeden van een föhn, toen ieder zei dat het gekkenwerk was.

Maar zou Tell willen?

Daarvan was de landvoogd nog zo zeker niet. Hij had hem pas nog naar de gevangenis gestuurd, ofschoon hij hem de vrijheid had beloofd.

De vrijheid beloven kon hij hem in ieder geval nu weer; misschien zou het helpen.

„Breng Tell boven!” beval hij.

Een paar mannen stormden naar beneden.

„Tell!” riepen ze. „Tell, waar ben je?”

Het was daar beneden aardedonker en ze konden de jager onmogelijk zien.

„Wat is er?” vroeg hij.

De mannen gaven geen antwoord. Ze wisten nu waar ze Tell moesten zoeken en zonder hem enige uitleg te geven, pakten zij hem beet en sleepten hem de trap op. Boven op het dek legden zij hem gebonden en wel neer.

Geszler kwam naar hem toe.

Nog altijd gierde de storm om het scheepje en de landvoogd moest zijn stem flink uitzetten om zich verstaanbaar te maken.

„Denk je dat jij ons zou kunnen redden, Tell?” vroeg hij bijna smekend, en toen er geen antwoord volgde, ging hij op dezelfde nederige toon verder: „Als jij het zou kunnen, beloof ik je op mijn erewoord, met al deze mannen als getuigen, dat ik je je vrijheid zal teruggeven en bovendien nog een flinke schadeloosstelling, waarvan jij de grootte mag bepalen.”

„Je erewoord is me geen cent waard, landvoogd. Ik heb dat vandaag al eerder van je gehad en kijk eens wat ervan terecht is gekomen.”

Bij deze woorden rammelde Tell met de ketting, die hem gevangen hield.

„Dat weet ik wel, Tell, maar ditmaal krijg je heus de vrijheid en bovendien nog een flinke som geld. Maar red ons, red ons toch!”

„Ik verlang geen geld,” zei Tell stug, „maar als jullie van een onmiddellijke dood willen worden gered, maak dan één, twee, drie mijn boeien los, want we kunnen geen ogenblik verliezen.”

In een oogwenk waren de boeien van Tells handen en voeten af en nauwelijks waren ze rammelend op het dek neergevallen of Tell sprong overeind en greep het roer.

„Jullie moeten allemaal plaats nemen op het middendek!” commandeerde hij. „En denk erom, dat jullie je niet bewegen!”

Met forse hand hield hij het roer vast. Het schip kreunde en kraakte, het slingerde en maakte zwaar slagzij, maar toch begon het al spoedig aan het roer te gehoorzamen, dat nu door zo'n stevige hand was vastgegrepen.

Voortdurend hield Tell zijn oog gericht op de aanrollende golven en zo goed als dat mogelijk was, stuurde hij het vaartuig er doorheen.

Willem Tell kende het meer; hij was ermee vertrouwd, bij kalm weer en bij storm. De eerste ogenblikken had hij het moeilijk, want hij moest de plaats trachten te bepalen, waar het schip zich bevond. Dit lukte hem al vrij gauw en toen bleek, dat ze zich niet zo heel ver van het land bevonden.

„Mannen, verroert u niet!” riep Tell met forse stem. „Alle gevaar is nog lang niet geweken. Denk erom dat jullie je stevig vasthouden. Binnen enkele ogenblikken verwacht ik, dat er een wind zal opsteken van belang. Sta vast!”

Met bewondering keek Geszler naar Tell.

Wat een kerel was hij toch eigenlijk!

Koelbloedig stond hij daar aan het roer en hij worstelde met de golven alsof er geen levensgevaar dreigde.

Als ik die vent toch eens kon overhalen in mijn dienst te treden, dacht de landvoogd. Hij is buitengewoon dapper en bekwaam en daarbij zo eerlijk als goud. Ja, als ik die Tell in mijn dienst had, zou me dat veel voordeel opleveren. Maar ik moet hem voorzichtig aanpakken, want hij heeft een trotse aard. Ik zal hem de vrijheid van de Zwitsers beloven, daar zal hij wel in happen en dan zal ik verder wel zien. Als ik hem maar eerst in mijn dienst heb.

Zo stond Geszler te filosoferen.

Ondertussen bleek algauw, dat Tell het niet mis had gehad. De wind nam weer in hevigheid toe en groeide aan tot een orkaan. Met een razende vaart schoot het scheepje vooruit.

„Oppassen, mannen!” schreeuwde Tell. „Let goed op, we naderen land. Breng je wapens bij de voorsteven en spring aan land als ik het commandeer. Maar denk eraan: niet aarzelen, want de minste aarzeling kan je noodlottig zijn!”

De mannen gehoorzaamden onmiddellijk. Ze voelden op dit

ogenblik de hoogste achting voor de man, die, hoewel hij zo slecht was behandeld, toch in deze uiterste nood redding wilde brengen.

Vlug legden ze alle wapens bij de voorsteven, Tells boog met de pijlkoker er bovenop.

Dat ontging de jager niet.

Zijn ogen schitterden.

Met kracht liet hij het roer zwenken.

„Goed zo!” riep Geszler. „Goed zo, Tell. Ik moet zeggen, jij bent een dappere kerel en het zal je warempel nog gelukken ons allemaal het leven redden.”

Nu veranderde het schip van koers; het ging in volle vaart op het land aan. Er was aan de oever geen haven, geen baai, zelfs geen flauwe bocht te zien. Geszler kon daarvan tenminste niets bemerken, maar hij zag wel dat Tell de boot met groot beleid stuurde en dat hij bezig was een stoutmoedig plan uit te voeren.

Nu naderde Geszler de man aan het roer.

„Zou je heus denken, Tell,” vroeg hij, „dat het mogelijk is? De branding is geweldig, man. Zie je dat wel? Ik heb nog nooit gehoord, dat een schip door zo'n sterke branding heen veilig de kust kan bereiken.”

„Alles is mogelijk!” bromde Tell. „Het moet eenvoudig en daarmee uit!”

Met een behendigheid die werkelijk wonderbaarlijk kon worden genoemd, stuurde Tell nu de boot tussen twee rijen klippen door. Vervolgens koerste hij naar een landtong die ver in het meer vooruitstak. Blijkbaar was het zijn bedoeling daar het schip te laten landen.

Maar wat moest daarvan terechtkomen? De golven beukten over de landtong heen. Het water kookte en dreigde het schip mee te sleuren naar de diepte.

De mannen die aan boord waren, hielden hun adem in. Zouden ze nu zó vlak bij het strand nog moeten vergaan?

Geszler volgde al Tells bewegingen met zijn ogen; hij begreep dat hun redding uitsluitend van deze man afhing.

Het werd een verschrikkelijk ogenblik. En in deze hachelijke seconden stuurde Tell de boot zo, alsof hij haar in de lengte bij de oever wilde doen aanleggen.

Maar plotseling wierp hij met geweld het roer om, zodat de achterboeg van de boot tegen de wal stootte...

Alle opvarenden voelden de schok en grepen elkaar vast onder het slaken van angstkreten.

Maar wat deed Tell toen?

Hij liet het roer los en boog zich voorover. Bliksemsnel greep hij zijn boog en pijlkoker en met een forse, gewaagde sprong belandde hij veilig op de oever. Tegelijkertijd gaf hij het bootje met zijn voet een flinke schop, zodat het weer midden in de branding terecht kwam.

Voor de tweede maal was het schip aan de woede der elementen overgegeven.

Een angstkreet weerklonk.

„Tell, wat doe je nu?”

De bulderende stem van Geszler klonk boven alles uit. Aan boord was men de wanhoop ten prooi.

Tell had zijn sprong goed berekend. Hij was niet met zijn hoofd tegen de rotsen geslagen, maar met zijn beide voeten op de grond terechtgekomen.

Staan op de oever tuurde hij naar de bewegingen van het schip. Nu de stuurman van boord was, was de boot aan zichzelf en aan de meedogenloze golven overgelaten en ging ze een wisse ondergang tegemoet.

Een felle bliksemstraal verlichtte opeens de duisternis.

Bij het licht daarvan zagen de mannen de forse gestalte van Tell op de oever staan. De jager zette zijn handen als een trompet voor zijn mond en bazuinde:

„Wee u allen! Wee u allen!”

Het gillen van de doodsbenauwde mannen klonk boven het geroei van de storm uit.

Het scheepje danste op de golven als een notedop: het werd heen en weer geslingerd.

Toen opeens kwam er een geweldige golf aanrollen, die het bootje op zijn rug nam en tegen een vooruitstekende klip te pletter wierp.

Er klonk een oorverdovend gekraak en Tell zag hoe de bemanning in het water werd geslingerd.

Toen draaide hij zich om en liep snel de bergen in.

HOOFDSTUK 12

DE VERGELDING

„Of je binnen mag komen? Zeker wel, m'n goede man. En of ik een hap eten voor je heb? Natuurlijk, wacht maar even, de gruttepap is zó gaar!”

Bedrijvig dribbelde het boerenvrouwkje heen en weer om voor de arme zwerfer die haar gastvrijheid had ingeroepen, wat eten klaar te maken.

Spoedig stond er een bord dampende pap op tafel en ze zette er een beker gerstebier naast.

„Eet en drink zoveel je lust, man, en dat het je wel moge bekomen,” zei ze hartelijk.

Ze wist niet eens wie deze vreemdeling was. Ze had niet naar zijn naam gevraagd en al zou ze dat hebben gedaan, dan zou Willem Tell toch niet hebben gezegd wie hij was.

Dat durfde hij niet.

Hij moest zich schuilhouden, want hij kon erop rekenen dat de vijanden geducht wraak zouden nemen, als ze de man in handen kregen die de dood van landvoogd Geszler op zijn geweten had. Na zijn vermetele sprong van het schip had hij dagenlang rondgezworven. De meeste nachten had hij in een grot geslapen en hij kon niet zeggen, dat dit achter in november nu zo heel plezierig was. Hij verlangde naar zijn oude, vertrouwde bedstee. Aan voldoende voedsel had het hem op zijn zwerftocht niet ontbroken, wel aan berichten.

Hij wist volstrekt niet wat er allemaal in het land was gebeurd. Misschien zou hij bij dit praatgrage vrouwkje wat te weten komen.

„Wat gebeuren er toch verschrikkelijke dingen tegenwoordig,” begon het vrouwkje.

Ha, dacht Tell, die heeft nieuws.

„Je bedoelt zeker, dat de landvoogd onlangs bij de storm op het meer is verdronken?” vroeg Tell, om de vrouw aan het praten te krijgen.

„Was dat maar waar,” zuchtte de vrouw, „dan stond het er nu beter met ons voor. Maar de tiran is de dans ontsprongen!”

„Wat zeg je me nu? Is Geszler niet verdronken?”

„Welnee, wist je dat niet?”

„Nee,” zei Tell, „ik had gehoord dat hij met al zijn mannen was verdronken, toen die jager uit Uri, die Willem Tell, van boord was gesprongen.”

„Zo, nu dan hebben ze jou precies verkeerd ingelicht. Gisteren kwam hier een marskramer, die 't hele land doorzwerft, en die vertelde me dat Geszler schipbreuk heeft geleden, maar toch nog levend aan land is gekomen. Hij had zich nog maar weinig bezeerd ook. Maar veel gekker is, dat nu niemand weet wat er van die dappere jager is geworden, die Willem Tell bedoel ik.”

Tell had moeite om zijn lachen in te houden.

„Ze zeggen dat hij dood is,” babbelde het vrouwtje door, „omdat niemand meer iets van hem heeft gehoord. Geszler gaat nu als een razende te keer. Hij heeft soldaten gestuurd om de vrouw van Tell met haar jongens – ze hebben er twee, geloof ik – op te pakken, maar dat was mis. De vrouw was met haar kinderen naar haar vader gegaan. Maar daar schijnt ze ook niet meer te zijn. De soldaten zijn wel naar Walter Fürst gegaan, maar ze hebben daar niets gevonden!”

„God zij gedankt!” klonk het in het hart van Tell.

„Toen moest de vrouw van Baumgarten het ontgelden met haar kinderen, maar die was opeens ook spoorloos verdwenen. Geszler moet briesend zijn geweest, vertelde de marskramer.”

„Dat geloof ik graag,” zei Tell, „maar zou het niet eens tijd worden, dat de Zwitsers met die tiran afrekenen?”

„Dat zei de marskramer ook al, maar wie zal de kat de bel aanbinden? O, heb je je bord leeg? Lust je nog een schep?”

„Graag, vrouw, ik heb honger gekregen van de lange wandeling.”

De vrouw schepte het bord van Tell nog eens vol en vervolgde toen haar verhaal.

„Mijn man zegt: als we maar een flinke aanvoerder hadden, zouden we die Oostenrijkers het land wel uitgooien. De meeste Zwitsers zouden meedoen, geloof dat maar!”

„Als het zover komt, doe ik ook mee, vrouw, geloof dat maar!” zei Tell uit de grond van zijn hart.

„Zo, dat doet me genoeg. Nu, mijn man denkt er net zo over. Het spijt hem zo dat die Tell is verdwenen; dat was misschien wel een goede aanvoerder geweest. Heb je gehoord dat hij de appel van het hoofd van zijn jongen heeft afgeschoten. Knap, hè? Maar ik vind het onmenselijk wreed van de landvoogd, om zoiets van een vader te vergen; afschuwelijk in één woord! Je zou zo zeggen dat hij geen menselijk gevoel heeft!”

„Ik denk dat hij dat heel weinig heeft, vrouwtje, anders kon hij de Zwitsers zo niet onderdrukken!”

„Na dat voorval op het meer is het zo erg met hem. De marskramer vertelde dat hij ergens in Unterwalden een heel dorp in de as heeft laten leggen. Verschrikkelijk toch! En dagelijks trekt hij er op uit om vrouwen en kinderen gevangen te nemen. Die laat hij allemaal opsluiten in een oude burcht op het eilandje Löwerz. Die burcht is oud en slecht en wordt sinds 1300 al niet meer bewoond. Daar stopt hij al die ongelukkige stakkers in. Men zegt dat hij daar Tell ook had willen opsluiten. Maar die was hem gelukkig te glad af.

Heeft de pap goed gesmaakt? Wil je nog meer?”

„Nee, dank je wel, hoor. Het wordt tijd dat ik ga opstappen. Het heeft me heerlijk gesmaakt, maar betalen kan ik je er niet voor, want ik heb geen cent op zak.”

„Wie praat er van betalen, goede man? Als alles wat we voor elkaar doen, direct met geld betaald moet worden, is de aardigheid

er helemaal af. Ik ben blij dat het je zo lekker heeft gesmaakt. Nu kun je er weer tegen!”

Tell maakte het niet lang meer.

„Ik ben je heel dankbaar,” zei hij, toen hij wegging, „en ik hoop het je vandaag of morgen te kunnen vergelden.”

„Wees nou wijzer,” zei het vrouwtje, „dat is niet nodig, hoor. Ik zou trouwens ook niet weten hoe je dat moest doen. Je hebt genoeg aan de zorg voor jezelf!”

„Laat dat maar aan mij over,” lachte Tell en hij vertrok, na het vrouwtje nogmaals hartelijk te hebben bedankt.

„Die krijgt een lekkere gemsbok van me,” mompelde Tell, „of ik zal geen Tell meer heten.”

Die dag zwierf hij rond door de bergen, op zoek naar een gems, maar het lukte hem niet er een te schieten.

De volgende dag was hij gelukkiger.

Tegen het vallen van de avond sjuowde hij met een zware gemsbok op zijn nek naar het huisje van het gastvrije vrouwtje.

Hij trof het; er was niemand buiten. Voorzichtig opende hij de deur, liet de bok van zijn nek glijden en maakte toen dat hij wegkwam.

De pap was zodoende goed betaald, maar Tell was niet alleen dankbaar voor de twee borden pap, maar veel en veel blijer was hij met het bericht over zijn vrouw en zijn twee jongens, die in veiligheid waren.

De volgende dag had hij zijn plan gemaakt.

Langs allerlei sluiptwegen trachtte hij in de nabijheid van het slot te Küssnacht te komen, waar Geszler woonde. Uiterst voorzichtig sloop hij dagenlang rond in de omgeving van het slot en bespiedde het doen en laten van Geszler. Hij ontdekte dat de landvoogd vaak aan het hoofd van een troep ruiters het slot verliet en dan terugkeerde langs een weg, die door het gebergte slingerde.

Toen hij dat wist, zocht hij een goede schuilplaats. Hij vond een hol, dat voor het oog verborgen was door kreupelhout. Van die schuilhoek uit kon hij de weg, waarlangs Geszler gewoonlijk terugkeerde, overzien. Gottlieb, zijn handlanger, was altijd bij hem. Zo'n echte strooplikker, die zijn best deed om bij de landvoogd in een goed blaadje te komen.

Zoals hij anders het wild bespiedde, zo loerde Tell nu op Geszler. Zijn boog, zijn trouwe vriend, die hem al zo vaak had geholpen, had hij bij zich. Gelukkig dat hij die nog net had kunnen grijpen, toen hij in die vreselijke nacht van boord sprong.

Een paar dagen verliepen er, waarin de jager niets bemerkte.

Maar eindelijk, in de loop van de derde dag, zag Tell in de verte een kleine jachtstoet naderen. Hij tuurde scherp en ontdekte tot zijn grote vreugde, dat het werkelijk Geszler was, die daar aankwam: Gottlieb reed achter hem.

Tells hart begon van vreugde te bonzen.

Voorzichtig hief hij zich op om over de wal heen te kijken, die zijn hol van de weg scheidde. Maar wat was dat?

Zag hij het heus goed?

Jazeker, hij kon zich onmogelijk vergissen. De dwingeland dreef een paar vrouwen met een aantal kinderen voor zich uit. Tells bloed begon te koken!

„Dat zul je met je leven betalen, monster dat je bent!” bromde de jager.

Langzaam kwam de stoet nader en ze waren zo dicht bij hem, dat hij het gesnik van de kinderen en het gejammer van de vrouwen kon horen.

Op enkele passen afstand van het hol, waarin Tell verborgen zat, bleven de vrouwen staan en ze hieven smekend hun handen tot de tiran omhoog.

„Edele heer,” kermden ze, „wat hebben wij u gedaan? Immers niets! En deze schapen van kinderen hebben toch helemaal niets gedaan. Laat ons gaan, edele heer, laat ons vrij!”

„Heinz!” schreeuwde Geszler naar achteren. „Kom eens hier met je karwats en ransel er eens geducht op los. Ze durven mijn paard tegen te houden, dat canaille!”

„Dood ons dan maar, vrouwenbeul!” klonk het nu uit de mond van de verbitterde vrouwen.

„Heinz!” schreeuwde Geszler weer. „Waar blijf je nou, lum-mel!”

Maar voordat Heinz met zijn karwats de vrouwen kon slaan, suisde er een pijl door de lucht en trof Geszler midden in de borst.

„Dat is een schot van Tell!” kermde de landvoogd.

De pijl had hem midden in het hart getroffen en dood viel hij uit het zadel op de grond.

Een der vrouwen snelde op hem toe en rukte de bijl uit de gordel van Geszler, om daarmee Gottlieb te lijf te gaan. Maar dat was al niet meer nodig, want voor de tweede maal snorde een pijl door de lucht en Gottlieb plofte dood naast zijn baas neer.

Onder de soldaten die tot Geszlers gevolg behoorden, ontstond grote verwarring.

Waar kwamen die dodelijke pijlen vandaan? Ze zagen niemand en tegen een onzichtbare vijand is het moeilijk vechten. Ze wisten niet wat ze doen moesten. Heinz schreeuwde nog wel dat ze de dood van de landvoogd moesten wreken, maar dat was onzin, want niemand wist op wie. Wel hadden ze Geszler de naam van Tell horen noemen, maar waar zat Tell?

Opeens ontstond er lawaai aan de zijde vanwaar de jachtstoet gekomen was. Wat was dat?

In de verte naderden mannen, gewapend met pijl en boog. Ze waren door de mannen die van hun vrouwen en kinderen waren beroofd, opgeroepen om de dwingeland achterna te gaan en nu kwamen ze huilend als wolven naderbij.

Reeds suisden de eerste pijlen en enkele mannen werden getroffen. Er ontstond een paniek en de soldaten van Geszler durfden de troep opstandelingen niet af te wachten. Ze gaven hun paarden de sporen en snelden naar het slot te Küssnacht, om zich daar in veiligheid te stellen.

Met de kruisboog in zijn hand sprong Tell nu uit zijn schuilplaats tevoorschijn.

„Mannen!” riep hij. „Ziedaar, de tiran en zijn handlanger zijn beide dood, mijn pijlen hebben hun valse harten getroffen. Ik moest wel schieten, om jullie vrouwen en kinderen te redden! Dat was de vergelding voor al het kwaad, dat de tiran ons volk heeft aangedaan!”

Er steeg een gejuich op ter ere van Tell.

De mannen omringden hem en dansten van vreugde.

Tell was hun held.

Ze vreesden dat hij verloren was en zie nu eens: juist op het goede ogenblik sprong de kloeke jager naar voren.

„Je moet het land bevrijden!” riepen de mannen, en Tell, dankbaar voor de dood van Geszler, beloofde zijn best te zullen doen. „Ik zal me aan het hoofd van de opstandelingen plaatsen!” zei hij. „Maar roep dan eerst meer mannen bij elkaar. Morgen om deze tijd zijn we weer hier en dan trekken we tegen het roofnest op!”

De driftige Tell was weer zichzelf vergeten. En hij was ook zijn Eedgenoten vergeten.

Hadden ze op de Rütli-weide niet afgesproken, dat ze op nieuwjaarsdag de opstand zouden beginnen?

En wat deed Tell nu?

Nu begon hij op zijn eigen houtje en veel te vroeg, maar wie zou hem dat kwalijk nemen?

Toen het die avond donker was, klopte Tell aan bij het vriendelijke vrouwtje.

„Goedenavond,” zei hij, toen de deur werd geopend, „ik kom eens informeren of de gemsbok lekker heeft gesmaakt.”

„Ja, Willem Tell, de bok was fijn,” zei de man. „Toen de bok 's avonds naar binnen viel, heb ik dadelijk tegen mijn vrouw gezegd: dat is het werk van Tell. Wat ik je vertel, je hebt niemand anders dan Willem Tell te eten gehad. Mijn vrouw wilde dat niet geloven, maar nu ziet ze toch dat ik gelijk had!”

„Jij hebt gelijk gehad, man,” zei Tell, „maar nu kom ik je oproepen. Morgen gaat de strijd beginnen!”

„Dan ga jij mee, Albert,” zei de vrouw. „We hebben altijd gezegd: als we maar eens een aanvoerder hadden. Welnu, nu hebben we er één, en nog wel Willem Tell, de vermaarde boogschutter.”

De volgende dag waren honderden mannen bijeen en onder aanvoering van Tell trok men op tegen het slot van Küssnacht.

Nog vóór de aanval goed was begonnen, stond het slot in brand.

De soldaten die het bezet hielden, hadden begrepen dat zij tegen de woedende Zwitsers geen stand zouden kunnen houden en ze waren gevlucht, nadat ze het slot in brand hadden gestoken.

Zegevierend trokken de mannen toen naar Altorf, waar ze door de bevolking, die buiten zichzelf was van vreugde, werden toegejuicht.

Al wie maar even in staat was een wapen te dragen, stelde zich onder het commando van Willem Tell.

De erepaal, die op het plein onder de lindeboom stond, werd omvergetrokken en met de hoed erop werd hij in triomf rondgedragen.

De lichamen van Geszler en Gottlieb, die daar eenzaam op de straatweg waren blijven liggen, werden door een aantal woedende mannen in een bergkloof gesmeten.

De opstand was in volle gang en Willem Tell was de grote vrijheidsheld van Zwitserland geworden.

Maar toen Tell die avond bij zijn schoonvader binnenstapte, kreeg hij daar een koude douche.

„Je bent veel te voorbarig geweest, Willem,” zei de oude Walter Fürst. „De Eedgenoten hadden immers afgesproken dat de opstand op nieuwjaarsdag zou beginnen. Dat duurt nog wel vier weken. Op de tweede avond na vandaag hebben we een bijeenkomst op de Rütli-weide, ik ben nieuwsgierig wat daar zal worden besloten.”

„Het kon niet anders, Vader. God heeft het blijkbaar anders gewild dan wij ons hadden voorgenomen.”

„Misschien,” zei Fürst bedachtzaam. „De tijd zal het leren, maar ik vrees dat de dood van Geszler niet ongewroken zal blijven. Die wraak kan verschrikkelijk zijn en misschien worden nu al onze mooie plannen wel in duigen gegooid.”

„Best mogelijk, Vader, maar het volk is nu tenminste in beweging gekomen.”

„Ja, hier in Uri, maar wat zal er in Schweiz en Unterwalden gebeuren?”

„Afwachten, Vader, maar zeg me eens waar Hedwig en de jongens zijn?”

„Die zitten veilig in de grot achter het oude huis van Stauffacher. De vrouw van Baumgarten zit daar ook met haar kinderen.”

„God zij gedankt, daar zijn ze veilig!” zei Willem Tell uit de grond van zijn hart.

HOOFDSTUK 13

DE OVERWINNING

Toen de Eedgenoten op de Rütli-weide bij elkaar kwamen, moest natuurlijk de vraag worden overwogen, welke invloed de dood van Geszler kon hebben op de uitvoering van het gewichtige plan, dat allen zo na aan het hart lag en dat van belang was voor het hele volk.

Er gingen stemmen op, die erop aandrongen nu maar dadelijk te beginnen en het ijzer te smeden, terwijl het heet was.

Maar de meer voorzichtigen hielden vol, dat het beter was te wachten tot nieuwjaarsdag. Als alles nu verder rustig bleef, zou de onverwachte daad van Tell wellicht geen verdere gevolgen hebben.

Menigeen had liever gezien dat Tell zich maar aan het onredelijke gebod van Geszler had onderworpen en de hoed had gegroet, of dat hij zich na zijn vlucht uit de boot maar had schuilgehouden.

Het was immers tegen de afspraak.

De Eedgenoten hadden elkaar beloofd niets te zullen ondernemen, zonder daarbij elkaar te raadplegen en met de uitvoering van het plan te wachten tot de eenmaal vastgestelde dag. Tell had zich nu door zijn drift en zijn wraakzucht laten meeslepen en hoewel ze zijn moed bewonderden, betreurden ze toch zijn overhaasting.

Op de vroege morgen van de eerste januari reed de landvoogd van Landenberg, die te Sarnen woonde, met twee dienaren naar de vroegmis.

Onderweg kwam hij twintig boeren tegen, die hun nieuwjaarsgeschenk op het kasteel kwamen brengen. Dit was een oud gebruik en oorspronkelijk was het een vrijwillige gift geweest,

maar de landvoogd had er een verplichte belasting van gemaakt, die door velen met tegenzin werd opgebracht.

De een gaf een kalf of een varken, de ander een schaap of een geit en enkelen kwamen met een haas of een paar kippen aandragen. Ofschoon de landvoogd erop rekende dat deze geschenken zouden worden gebracht, deed het hem toch veel genoeg, dat ze ditmaal reeds zo vroeg in de morgen met zulke rijkelijke geschenken kwamen aandragen.

Hij zei tegen de boeren, dat ze maar naar de keuken van het kasteel moesten gaan, waar ze een pot bier konden drinken.

Hij dacht er niet aan de boeren te verwijten, dat ze door hun vroege komen de vroegmis verzuimden. Hij was alleen maar blij, dat ze zo gul met hun geschenken kwamen aandragen en beval hun te wachten tot hij uit de kerk terugkwam. Jawel, daar zouden ze voor zorgen.

Ze hadden geen ander wapen dan een lange stok om het vee mee te drijven, maar onder hun kleren droegen ze vlijmscherpe ijzeren punten die, op de stokken gezet, uitstekende pieken en lanssen opleverden.

De poort van het kasteel werd onmiddellijk voor hen geopend, maar nauwelijks waren ze binnen of ze maakten hun pieken gereed. Een hunner blies op een hoorn en dat was het afgesproken teken voor de dertig mannen die zich bij de molen te Elzenbosch schuilhielden. Dezen kwamen dadelijk aansnellen.

Alles ging zo vlug in zijn werk, dat de bezetting van het kasteel overrompeld was, voor zij eigenlijk goed wist wat er aan de hand was. Tegenstand werd er hoegenaamd niet geboden en er werd geen druppel bloed vergoten.

Nu werden al het huisraad en de voorwerpen van waarde naar buiten gedragen en de vesting in brand gestoken.

De landvoogd zat nog in de kerk, toen het gerucht tot hem doordrong dat zijn kasteel in brand stond en het hele kanton in opstand was. Hij begreep dat hij tegen de opstandelingen niet was opgewassen en vluchtte met zijn twee dienaren die ook in de kerk waren, naar Alpach. Vandaar wilde hij naar Luzern, omdat deze plaats Oostenrijks gezind was. De opstandelingen zagen hem wel, maar staken geen hand naar hem uit. Dat was immers afgesproken.

Ook de hele bezetting van Sarnen mocht met medeneming van hun bezittingen vertrekken.

Toen het vuur was uitgewoed, werd de vesting verder afgebroken en tot de grond toe gesloopt. Hetzelfde gebeurde met de vesting Rotsberg en vele andere burchten, zodat Unterwalden weldra weer een vrij land was.

In Schweiz gelukte het plan eveneens.

Ook daar werd een list te baat genomen en zo ondervonden de Eedgenoten er toch geen nadeel van, dat Willem Tell zo ondoordacht en overhaast te werk was gegaan.

Integendeel, de dappere daden van Tell hadden de mensen in de andere kantons juist moed gegeven.

Natuurlijk bleef Willem Tell in Uri de grote held.

Terwijl de strijd voor de vrijheid van de drie kantons werd gestreden, bleven de vrouwen en kinderen thuis. Zij konden alleen bidden voor hun mannen en zonen, die voor de vrijheid streden. Het waren dagen van angstige spanning. Telkens vroegen de vrouwen zich af of werkelijk de overwinning zou worden behaald.

Eindelijk kwamen de berichten door.

Die liidden alle gunstig.

Op de bergen werden vreugdevuren ontstoken en de klokken van alle dorpen werden geluid. Ook de klokken van de kerktoeren van Altorf begonnen hun vrolijk gebeier.

De overwinning was behaald.

Zwitserland was vrij.

Leve Willem Tell!

Hij had er de stoot toe gegeven.

Hij was de grote vrijheidsheld van Zwitserland.

De vrijheidsstrijders keerden naar hun huizen terug. Boeren en bergbewoners, jagers en herders, allen die het vaderland hadden bevrijd, kwamen thuis.

En ze werden met grote blijdschap begroet. Bloemen werden voor hun voeten gestrooid en met kransen werden ze omhangen.

Overal heerste de grootste vreugde.

Tell werd omstuwd door jubelende mensen, zijn ogen waren vochtig, zijn lippen trilden.

Daar klonk opeens de kreet: „Vader! Vader,” en twee jongens stormden op de jager af.

Het waren Walter en Willem en zij omarmden hun vader stevig.

Wat waren ze trots op hem!

Maar toen maakte Tell zich los en hij zwaaide met zijn armen, ten teken dat hij iets te zeggen had.

Opeens verstomde het rumoer.

„Dappere mannen van Uri!” riep hij. „Jullie hebben de tirannie verdreven. Geszler heeft zijn straf ondergaan en allen die hem hielpen, zijn verdreven. Veel hebben jullie gedaan voor de vrijheid. We denken met weemoed aan de dapperen, die zijn gevallen voor hun vaderland.

Nu keren we naar onze huizen terug en we gaan weer aan onze arbeid. Maar mocht er ooit weer een vijand komen, die ons land zou willen bedreigen, dan ben ik ervan overtuigd, dat jullie allen weer even dapper je plicht zouden doen!”

Met gejuich werden de woorden van Tell begroet.

Toen ging ieder zijns weegs.

Tell met Walter en Willem rechts en links van hem, ging ook naar huis. In de deur stond Hedwig op hen te wachten. Ze had het huis versierd en boven het vuur hing een pot, waarin een lekker stuk gemzevlees sudderde.

„Willem! Willem!” zei ze, terwijl ze haar man omhelsde.

Meer woorden had ze niet, ze snikte alleen.

„God heeft me uit alle gevaren gered, Hedwig, laten we Hem ervoor danken,” zei Tell, „en...,” voegde hij er langzaam aan toe,

„voortaan blijf ik wat meer thuis, hoor!”

„Ik hoop het, Willem!” zei Hedwig.

HOOFDSTUK 14

BESLUIT

Willem Tell, de dappere boogschutter, is de hoofdpersoon geworden van de Zwitserse vrijheidsoorlog en daardoor is hij steeds de nationale held gebleven.

In het jaar 1388 – tientallen jaren na zijn dood – werd een kapel opgericht op de plaats waar Tell eens de vermetele sprong waagde. Bij de inwijding van die kapel waren honderd veertien mensen aanwezig, die Tell nog hadden gekend.

Tot voor ruim een halve eeuw werd er elk jaar op vrijdag na Hemelvaartsdag, een optocht gehouden naar de „Tellrots” of de „Tells sprong”.

Men maakte die tocht met versierde bootjes.

Behalve dit gedenkteken verzezen in later tijd nog twee kapellen ter herinnering aan de moedige daad van Tell. Eén ervan staat aan de holle weg, waar Geszler viel en één te Bürglen, waar Tell heeft gewoond. De kapel aan de holle weg werd een bedevaartplaats voor de bewoners.

Zo heeft Zwitserland tot op vandaag de nagedachtenis geëerd van Willem Tell, de eenvoudige jager, die een groot vaderlander is geweest en die alles over heeft gehad voor de vrijheid van het vaderland. Door alle tijden heen zal hij, vooral voor de jeugd, een lichtend voorbeeld blijven van echte vaderlandsliefde.